

The European Union's IPA Multi – Beneficiary 2010

ПРИРАЧНИК ЗА ЗАЕДНИЧКИ ИСТРАЖНИ ТИМОВИ

Supported by

FIGHT AGAINST ORGANISED CRIME AND CORRUPTION,
STRENGTHENING THE PROSECUTORS' NETWORK

This project is funded by
the European Union

implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

FIGHT AGAINST ORGANISED CRIME AND CORRUPTION,
STRENGTHENING THE PROSECUTORS' NETWORK

**ПРИРАЧНИК ЗА
ЗАЕДНИЧКИ ИСТРАЖНИ
ТИМОВИ**

Март 2014

Издавач

**Германското друштво за
меѓународна соработка (ГИЗ)**

Седиште на друштвото

Бон и Ешборн

“ИПА 2010 – Борба против организираниот криминал и корупција:
Јакнење на мрежата на обвинители”

Zмаја od Bosne 7-7a

71000 Sarajevo

T +387 33 957 500

F +387 33 957 501

Д-р. Кристијан Атенштеад

christian.athenstaedt@giz.de

Датум на издавање:

Март 2014

Дизајн

TDP Сараево

Оригинален текст:

“ИПА 2010 - Борба против организираниот криминал и корупција:

Јакнење на мрежата на обвинители ”

Јошт Јесеничич

Аленка Сагмајстер, Обвинител од земјите на ЕУ

Превод:

Конгресен сервисен центар -КСЦ, Скопје

Ставовите искажани во оваа публикација не ги одразуваат ставовите на Европската комисија
ГИЗ не е одговорен за содржината на оваа публикација

Дефиниција за ЕУ

„Европската унија е составена од 28 земји-членки кои одлучија постепено да ги поврзат нивните знаења, ресурси и судбини. Заедно, за време на периодот на проширување од 50 години, тие изградија зона на стабилност, демократија и одржлив развој, притоа зачувувајќи ја културната разновидност, толеранцијата и индивидуалните слободи.

Европската Унија е посветена на споделување на своите достигнувања и вредности со земјите и народите надвор од нејзините граници.,

Содржина

Предговор	5
I. Историјат	7
II. Заеднички истражен тим (ЗИТ)	9
Меѓународна компонента	9
Заедничка истрага.....	9
Тимот.....	11
Водач на ЗИТ	11
Формална спогодба	12
Временска компонента	14
Специфично кривично дело	14
III. Пристап во чекори	16
7 чекори за формирање на ЗИТ.....	16
(1) Дефинирање на кривичното дело	16
(2) Правна рамка (домашна, странска).....	17
А – Меѓународна правна рамка.....	17
1) Втор дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја.....	18
2) Конвенција за полициска соработка во Југоисточна Европа	19
3) Конвенција на Обединетите Нации против транснационалниот организиран криминал.....	20
4) Конвенција на обединетите нации против корупцијата	21
5) Конвенција за перење, откривање, заплена и конфискација на приноси од кривични дела и финансирање тероризам .	22
6) Конвенција за компјутерски криминал	23
Б – Национална правна рамка.....	24
Албанија	24
Босна и Херцеговина	25
Хрватска.....	25
Косово*	26
Црна Гора.....	26
Србија.....	27

Поранешна Југословенска Република Македонија	27
В – Резиме на правните основи за ЗИТ	28
Албанија	28
Босна и Херцеговина	30
Хрватска.....	34
Косово	38
Црна Гора.....	40
Србија.....	42
Поранешна Југословенска Република Македонија	44
Соработка со ЕВРОПРАВДА.....	46
(1) Контактирање на странските органи	48
(2) Барање за формирање ЗИТ.....	49
(3) Изготвување на формалната спогодба	50
(4) Потпишување на спогодбата.....	50
(5) Спроведување на спогодбата – оперативен акциски план	51
– Оперативен акциски план	52
IV. Заклучок	55
Прилог 1	56
Прилог 2	86
Прилог 3	97
Вовед	97
Пример на спогодба за формирањето на заеднички истражни тимови.....	98
Модел на спогодба за формирањето на заеднички истражен тим	108

* Ваквата определба не влијае на ставовите во врска со статусот и е во согласност со Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на Обединетите Нации (UNSCR 1244) и мислењето на Меѓународниот суд на правдата во однос на Декларацијата за независност на Косово

Предговор

Од Аленка САГМАЈСТЕР РАНЦИНГЕР

Прв пат слушнав за заедничките истражни тимови пред седум години. Тогаш, како окружен државен обвинител во Групата државни обвинители за организиран криминал во рамките на Врховното државно обвинителство на Република Словенија бев поканета на средба со полициски службеници од друга земја. Во поканата имаше краток опис на фактичката ситуација за кривичното дело и првични предлози за можноста да се склучи договор за заеднички истражен тим (ЗИТ).

Во тоа време, јас, како и многу други обвинители, не ја разбиравме целта, постапките па дури и можноста за воспоставување ЗИТ. Додека во регионот сè повеќе расте информираноста за ваквата можност, овој Прирачник има за цел да послужи како ресурс за премостување на недостатоците во информациите и да промовира ефикасно користење на ЗИТ.

Изготвувањето на овој Прирачник потекнува од проектот *„Борба против организираниот криминал и корупција: Јакнење на мрежата на обвинители“*, воден од конзорциум од *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH* (водечки партнер www.giz.de) и холандскиот центар за меѓународна соработка (www.cilc.nl). Два-та партнери на конзорциумот имаат воспоставено тесна соработка со холандското, германското и словенечкото обвинителство, Меѓународното здружение на обвинители (IAP), како и ЕВРОПРАВДА, Европската правосудна мрежа за кривична материја (и двете со седиште во Хаг, Холандија) и Советодавната група за обвинители од југоисточна Европа (SEEPAG), со седиште во Букурешт, Романија.

Овој регионален проект го опфаќа регионот на Западен Балкан (Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Поранешната Југословенска Република Македонија, Црна Гора, Србија и Косово*) и е со време-

* Ваквата определба не влијае на ставовите во врска со статусот и е во согласност со Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на Обединетите Нации (UNSCR 1244) и мислењето на Меѓународниот суд на правдата во однос на Декларацијата за независност на Косово

траење од 29.5 месеци. Целокупната цел на проектот е подобрување и промоција на прекуграничната и меѓународна правосудна соработка во земјите кориснички, со цел истрага и кривично гонење на прекуграничниот криминал, особено организираниот криминал и корупцијата. Овој Прирачник ја поддржува таа цел преку јакнење на регионалното разбирање за ЗИТ и преку дејствувањето како практичен водич за нивното спроведување во борбата против прекуграничниот криминал.

Со поддршката од партнерите во конзорциумот и пошироката обвинителска мрежа, овој Прирачник го подготви експерт, кој пристапи на неговото изготвување со ентузијазам и свежа енергија. Јошт ЈЕСЕНИЧИК изготви вреден материјал, доволно концизен за да го задржи вниманието на читателот, но, со сите информации што треба да ги знае обвинителот пред да започне со активностите поврзани со воспоставувањето на заедничкиот истражен тим. Нема сомневање дека овој Прирачник ќе биде корисна алатка не само за обвинителите кои немаат претходно знаење на оваа тема, туку и за оние кои сакаат да го подобрат своето знаење.

Истовремено, Прирачникот е корисен водич низ законодавствата на земјите од Западен Балкан, кои се важни за воспоставувањето на ЗИТ, кои беа во сила во декември 2013 година. Секако со текот на времето, законите ќе бидат изменувани и дополнувани од законодавните тела, меѓутоа наведувањето на релевантните закони како што е направено во овој Прирачник, во иднина ќе биде од помош и ќе го насочи читателот да ги најде соодветните одредби кои ќе бидат применливи во определено (идно) време и на дадена територија.

Верувам дека овој Прирачник може успешно да реши многу првични недоразбирања и доцнења во прекуграничната соработка во кривичната материја. Затоа, ми претставува особена чест што можам да придонесам кон истиот со овој предговор. Со особено задоволство Ви го предавам вам, да го прочитате и се надевам дека ќе стане дел од многу успешни кривични истраги.

I. Историјат

Со модерните начини на комуникација и брзите можности за патување целиот свет се претвора во глобално село. Поголемиот дел од границите во светот веќе се избришани, така што луѓето и стоките се движат од една земја во друга без значителни проблеми. Иако ова претставува цивилизациски исчекор, овој процес има еден недостаток што не може лесно да се избегне. Дозволувањето на слободното движење на луѓето од една земја во друга задолжително ја вклучува можноста сторителите на кривични дела да ја искористат оваа слобода за вршење кривични дела во повеќе земји или да се обидат да го избегнат кривичното гонење со бегство преку границите.

Иако на границите беа отстранети бариерите за луѓето и стоките, тие сè уште постојат од гледна точка на правната надлежност на државите и кривичната постапка. За целите на борбата против „меѓународните“ сторители и криминални групи, земјите мораа да ги приспособат своите кривични постапки и да ја прифатат потребата за посилна меѓународна соработка.

Во рамките на напорите за зајакнување на меѓународната соработка во кривичната материја беше воведена нова алатка – Заеднички истражен тим (ЗИТ). Заедничкиот истражен тим е алатка за помагање и олеснување на некоја специфична истрага што вклучува прекуграничен криминал, но и алатка за градење на заемната доверба. Земјите што учествувале во ЗИТ често покажуваат забележителен пораст на подготвеноста за користење на ЗИТ и останатите облици на прекугранична соработка.

Со потпишувањето и ратификацијата на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна правна помош, употребата на ЗИТ, како алатка за меѓународна соработка во кривичната материја, стана можност и за земјите-кориснички. Откако одредбите на Вториот протокол влегоа во сила кај земјите-кориснички, некои од нив (Босна и Херцеговина, Црна Гора, Косово, Поранешна југосло-

венска Република Македонија и Србија) го усвоија овој инструмент и во своите национални законодавства.

Прирачникот за заеднички истражни тимови за корисниците е замислен како алатка за обвинителите од Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, поранешна југословенска Република Македонија, Црна Гора, Србија, како и Косово*, што ќе ги води од одлуката за создавање на ЗИТ низ севкупниот процес што е потребен за да се создаде ЗИТ. Заедничките истражни тимови не се секогаш единствената или соодветната алатка во прекуграничните истраги. Обвинителите од земјите-кориснички треба да бидат свесни за нивните значителни придобивки и треба да бидат во состојба да носат одлуки за нивното користење што се засноваат врз соодветни информации. Главната цел на овој Прирачник е да ги информира практичарите од земјите-кориснички за правната основа и за барањата за воспоставување на ЗИТ и да им обезбеди совети за тоа како и кога може полезно да се употребат ЗИТ. Истовремено, Прирачникот е замислен како упатство за избегнување на недоразбирањата во врска со заедничките истражни тимови, за охрабрување на практичарите да ја користат оваа нова алатка за да им додадат вредност на своите истраги, како и за помагање на развојот на меѓународната соработка во кривичната материја воопшто.

II. Заеднички истражен тим (ЗИТ)

Заеднички истражен тим (ЗИТ) е истражен тим што е воспоставен за определен временски период, врз основа на спогодба меѓу две или повеќе земји или други надлежни органи, за водење истрага за некое посебно кривично дело. (Модифицирана дефиниција на Европол за ЗИТ)

Од дефиницијата за ЗИТ може да се извлечат пет основни компоненти:

- меѓународна компонента,
- формална спогодба,
- заедничка истрага,
- временска компонента и
- посебно кривично дело.

Меѓународна компонента

Суштината на заедничките истражни тимови е потребата за меѓународна истрага за некое прекугранично криминално дејствие. Заедничките истражни тимови не се воспоставуваат толку поради сериозноста на кривичното дело, туку повеќе поради меѓународната и прекуграничната димензија на кривичното дело.

Земајќи го предвид овој факт, заедничките истражни тимови треба да се основаат кога истрагата на определени кривични дела бара тешки и сложени истраги што се поврзани со органите од различни земји и кога органите од различни земји спроведуваат истраги на кривично дело (кривични дела) каде предметот по својата природа бара координирани и усогласени дејствија во различни земји.

Заедничка истрага

Постоечките истражни методи во определени случаи се сметаа за недоволни за ефективна борба против прекуграничниот криминал. За водење истраги и кривично гонење на модерните облици на меѓуна-

родните кривични дела неопходно е да се воспостави брза и ефикасна соработка меѓу надлежните органи на различните земји.

Се сметаше дека тим од истражители и судски органи од две или повеќе држави, што работат заеднички и со јасни правни овластувања и извесност во врска со правата, должностите и обврските на учесниците, би ја подобрил борбата против прекуграничниот организиран криминал. Таквата соработка би довела до координирани истраги што се спроведуваат во различни земји, што би било од корист за сите земји-учеснички.

Покрај тоа, обвинителите директно ќе ги добиваат информациите што се прибрани во другите земји и ќе бидат во можност да поднесуваат барања до домашните судови како експерти за домашното право, на тој начин избегнувајќи ги грешките или недостатоците во барањата.

Предностите од користењето на ЗИТ се следниве:

- способноста и надлежноста за непосредна размена на информации меѓу членовите на ЗИТ без потреба од формални барања,
- надлежноста за упатување барања за спроведување истражни мерки непосредно меѓу членовите на тимот, избегнувајќи ја потребата за замолници (ова важи и за барањата за присилни мерки),
- можноста членовите на ЗИТ да бидат присутни при претреси на домови, распити, итн., во сите опфатени јурисдикции, што помага во надминувањето на јазичните бариери при вршењето на распитите, итн.,
- можностите за координирање на напорите на лице место и за неформална размена на специјалистички знаења, и
- можноста за утврдување на оптималните стратегии за истрага и кривично гонење.

Една од клучните предности на истрагата од страна на ЗИТ, исто така, е можноста да се побара на лице место од странските органи да ги земат предвид правните барања во процесот на прибирање докази, или дури и можноста истражителите од некоја странска земја да бидат присутни при спроведувањето на истражната мерка. На овој начин членовите на ЗИТ може да се осигурат, исто така, дека се исполнети

сите барања од нивната домашна кривична постапка и дека ќе се избегне натамошното отфрлање на доказите.

Тимот

Тимот се формира во земјата во којашто се очекува дека ќе се спроведува истрагата во најголемиот дел. Истовремено, во раните фази од изготвувањето на спогодбата мора да се земе предвид географската основа за истрагата; ако истрагата открие некоја различна област на операции, флексибилноста би требало да се дозволи а дури и да се предвиди.

Групата истражители и друг персонал од две или повеќе земји треба да се собере и да дејствува во непосредна близина на истрагата. Ова повлекува определен број луѓе што привремено работат надвор од сопствените земји, што, во голем број случаи, би можел да биде идеалниот аранжман, особено кога не постојат јазични бариери, што важи за мнозинството од земјите-кориснички. Меѓутоа, не постои барање или обврска дека членовите на ЗИТ треба да работат надвор од својата матична земја, дури и ако ЗИТ има постојано седиште во некоја друга земја. Всушност, еден ЗИТ може сосема уредно да се формира со членови од две или повеќе земји, при што никој од нив не работи надвор од сопствената земја - ова е вообичаена практика за ЗИТ меѓу земјите-членки на ЕУ.

Кога се составува тимот треба да се посвети посебно внимание на јазичните способности на членовите на тимот за да се овозможи и охрабри нивната меѓусебна комуникација и да се избегнат непотребните тешкотии и компликации поврзани со преводот.

Водач на ЗИТ

Јасната раководна структура е од суштинско значење за добрата тимска работа. Според тоа, секој ЗИТ треба да има водач на тим (или повеќе водачи, доколку е тоа потребно). Водачот на ЗИТ треба да поседува раководни вештини и да има способности за добра комуникација со членовите на ЗИТ. Меѓународната правна рамка вообичаено не утврдува точно кој треба да биде водачот на тимот, но искуството покажа дека е многу корисно водачот на ЗИТ да биде јавен обвини-

тел, поради фактот што целата истрага треба да се спроведува имајќи ја предвид подоцнежната кривична постапка. Некои национални законодавства ја усвоија оваа идеја.¹

Можно е да постојат повеќе водачи. Можеби земјите што учествуваат во ЗИТ претпочитаат да има по еден водач во секоја земја-учесничка. На овој начин секој соодветен водач на ЗИТ може да врши надзор врз спроведувањето на истражните мерки во сопствената земја во својство на национален експерт. Таквото раководство се нарекува „променлива“ раководна структура, во зависноста од географската сфера на операциите. Таквото раководство бара постојана комуникација меѓу водичите на тимот за да се избегнат ситуациите во кои членовите на ЗИТ би добивале различни, или дури и противречни, инструкции од различните водачи на тимот.

Земјите имаат слобода во носењето на одлуката за водачот на ЗИТ во зависност од конкретните околности на случајот. Некои земји може да немаат национални одредби за водачите на ЗИТ, но можно е некои други земји што учествуваат во ЗИТ да мора да почитуваат определени национални одредби во таа смисла.

Прашањето за тоа дали ќе има еден или повеќе водачи на ЗИТ треба да се реши и договори на состаноците/во комуникацијата пред утврдувањето на спогодбата за ЗИТ.

Формална спогодба²

Спогодба за ЗИТ е формална спогодба меѓу две или повеќе земји или други надлежни органи што треба да се изготви и потпише од надлежните органи. Спогодбата е формализирана и треба да ги поседува сите неопходни елементи за да се избегнат натамошните несогласувања или недоразбирања.

Формалната спогодба треба секогаш да вклучува:

¹ На пример, член 24, став 6 на Законот за заемна правна помош во кривичната материја на Босна и Херцеговина

² Модел на спогодбата за ЗИТ може да се најде во Прилог 3

А) Како прво, како меѓународна спогодба меѓу суверени држави, таа мора да ги утврди сите елементи на една меѓународна спогодба:

- правната основа за спогодбата за ЗИТ,
- договорни страни на спогодбата (земји и надлежни органи),
- учесници во спогодбата (меѓународни тела),
- цел на ЗИТ (информации за кривичното дело),
- временски период што е опфатен со спогодбата,
- локацијата на којашто ќе дејствува ЗИТ.

Б) Второ, врз основа на добрите практики, одредбите од некои земји³ и препораките на ЕВРОПРАВДА за земјите-членки на ЕУ, спогодбата треба да вклучува, исто така:

- Оперативен акциски план,
- начините на комуникација во рамките на тимот (јазик, толкувачи, итн.),
- Водач или водачи на ЗИТ,
- Членови на ЗИТ и нивните улоги и надлежности,
- одредби за отстапените членови,
- методи за прибирање докази,
- правила за размена и примена на информации и докази,
- начин на употреба и располагање со собраните информации и докази,
- решавање на конфликти,
- посебни услови на спогодбата, и
- одредби за внатрешна процена.

Формалната спогодба секогаш е резултат на барање за формирање на ЗИТ и на преговорите што следуваат по таквото барање. Во определени земји-кориснички (Албанија, Косово, Црна Гора) ова првично

³ Босна и Херцеговина (членови на тимот, водачи на ЗИТ, цел/акциски план, надлежности, период/временска рамка, посебни услови за истражните мерки што се спроведуваат во БиХ, импликација на трети земји, правила за размена и примена на информации и докази), Хрватска (одредби за ЗПП за земјите-членки на ЕУ), Црна Гора (дефиниција на кривично дело, присуство на странски службени лица кога истрагата се спроведува во Црна Гора, правила за примена на доказите), Република Македонија (дефиниција на кривично дело, кривична одговорност на отстапените членови на ЗИТ, правила за размена и примена на докази)

барање мора да биде во форма на замолница, во определени земји-кориснички тоа мора да се испрати преку министерството (Босна и Херцеговина, Србија) а во определени земји-кориснички тоа може да се упати директно до надлежните органи (Поранешна југословенска Република Македонија, Хрватска).

Се препорачува да се потроши доволно време на изготвувањето на спогодбата и сите можни прашања да се земат предвид во оваа прелиминарна фаза. Треба да се утврдат сите предвидливи пречки и предизвици, како и можните начини за нивно решавање, за да се избегнат долготрајните дебати и расправи подоцна, во текот на истрагата.

Временска компонента

Целта на ЗИТ според дефиницијата е формирањето на истражниот тим за определен временски период. Не е можно да се формира ЗИТ како постојан оперативен тим.

Временската компонента е од суштинско значење бидејќи им овозможува на земјите-учеснички да ги распределат своите ресурси за целите на истрагата и кривичното гонење на специфичното прекугранично кривично дело. Покрај тоа, во сите земји-кориснички тајните мерки се временски ограничени и со различни временски рокови. Овие ограничувања мора да се рефлектираат во спогодбата за ЗИТ и оперативниот план мора да биде усогласен со нив. Сепак, имајќи го ова на ум, членовите на ЗИТ ќе бидат во состојба да изготват реалистичен временски распоред за истрагата и да изготват акциски план што го предвидува времето што е потребно за спроведување определени истражни мерки.

Специфично кривично дело

Целта на заедничкиот истражен тим е да врши истрага за определено кривично дело. Во согласност со применливото меѓународно законодавство и законодавствата на земјите-кориснички, не е можно да се воспостави ЗИТ како оперативна група со генерички надлежности за определен вид криминал.

Земјите-учеснички и членовите на ЗИТ мора да споделуваат единствена и јасна претстава за тоа што е целта на нивната соработка. Оттаму, кривичното дело што треба да се истражува мора да биде соодветно дефинирано според неговата правна дефиниција, како и во очекуваната фактичка ситуација. Осомничените лица мора да бидат лица што може да се идентификуваат и мора да постои можност за утврдување на нивната улога во кривичното дело.

Таквото прецизирање ќе и овозможи на секоја потенцијална земја-учесничка да прибере информации за осомничените лица и/или за кривичното дело пред да комуницира со органите од другите земји што потенцијално би учествувале во ЗИТ. Дополнително, прибирањето и размената на информациите пред започнувањето на ЗИТ им помага на членовите да добијат поширока претстава за кривичното дело уште во оваа рана фаза и, следствено, да можат уште веднаш да започнат со преземањето на релевантните дејствија.

Ако кривичното дело што треба да биде предмет на истрагата е прецизно утврдено, земјите-учеснички ќе бидат во можност да ги изберат најквалификуваниот обвинител (обвинители) и истражители што ќе бидат членови на ЗИТ.

III. ПРИСТАП ВО ЧЕКОРИ

За воспоставување на заеднички истражен тим најдобро е да се следат едноставните чекори што се наведени во продолжение. Овие чекори ќе ве водат низ процесот и ќе ви помогнат да запомнете да ги земете предвид сите релевантни аспекти на ЗИТ. На овој начин можете успешно да ги избегнете идните несогласувања или недоразбирања во врска со водењето на истрагата.

7 ЧЕКОРИ ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ЗИТ

- 1) дефинирање на кривичното дело (елементи за ЗИТ – меѓународна компонента),
- 2) преглед на правната рамка (меѓународна, домашна, странска),
- 3) остварување контакти со странските органи (состанок) - договарање на клучните елементи (предмет, време, метод на соработка, страни во ЗИТ, финансирање),
- 4) барање за формирање ЗИТ,
- 5) изготвување на формалната спогодба,
- 6) потпишување на спогодбата,
- 7) спроведување на спогодбата – оперативен акциски план.

(1) Дефинирање на кривичното дело

Првиот чекор во процесот на формирање на ЗИТ е темелното проучување на веќе добиените информации за прекуграничното кривично дело и за осомничените лица, за целите на идентификување на потребата за и придобивките од создавањето на ЗИТ.

Обвинителот треба да биде особено внимателен во врска со меѓународните елементи на кривичното дело за да го оправда користењето на овој вид меѓународна соработка.

Корисно е да се остварат неформални контакти со обвинителот или други надлежни органи од останатите земји што ќе бидат вклучени за информациите што тие ги имаат за предметот. Неформалните кон-

такти може да се остварат преку професионалните познаници што обвинителот можеби веќе ги има во странската земја. Доколку не е така, комуникациите може да се остварат со помош на полицијата.

Обвинителот треба, од едната страна, да ги одмери придобивките од ЗИТ, а од другата страна административните последици што ќе ги има ЗИТ, како и трошоците што тој ќе ги предизвика. Единствено ако се поседуваат таквите информации е можно да се донесе одлука за формирање на ЗИТ што се заснова врз релевантни информации. Меѓутоа, на крајот одлуката секогаш е различна во зависност од случајот.

(2) Правна рамка (домашна, странска)

Откако ќе се утврди дека истрагата на определено кривично дело треба да се спроведува од страна на ЗИТ, неопходно е да се утврди правната основа врз којашто ќе се заснова спогодбата за ЗИТ и врз којашто ќе работи ЗИТ. Правилно утврдената правна основа е од суштинско значење. Таа ја одредува судбината на спогодбата за ЗИТ и, следствено, прифатливост на доказите што се добиени со таквата истрага.

За да ја утврди правната основа за ЗИТ, обвинителот треба да ги земе предвид како домашното, така и странското законодавство и меѓународните правни документи што се обврзувачки за потенцијалните земји-учеснички во ЗИТ.

Бидејќи е бесмислено да се прегледуваат сите можни комбинации на земји, националната законодавна рамка се претставува за секоја земја-корисничка посебно, по претставувањето на меѓународната законодавна рамка што е применлива за најголемиот дел од земјите-кориснички.

A – МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА РАМКА

Во согласност со меѓународното право, сите усвоени меѓународни договори имаат првенство пред националното законодавство и се на исто рамниште со националните уставни. Оттаму, одредбите на меѓународните конвенции, договори и спогодби, без оглед дали се мултилатерални или билатерални, имаат првенство пред националното право.

1) ВТОР ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАЕМНА ПОМОШ ВО КРИВИЧНАТА МАТЕРИЈА – Членови 20, 21, 22 – Заеднички истражни тимови⁴

Држава	Потпишување	Ратификација	Влегување во сила
Албанија	13/11/2001	20/6/2002	1/2/2004
Босна и Херцеговина	17/5/2006	7/11/2007	1/3/2008
Хрватска	9/6/2004	28/3/2007	1/7/2007
Црна Гора	7/4/2005	20/10/2008	1/2/2009
Србија	7/4/2005	26/4/2007	1/8/2007
Поранешна југословенска Република Македонија	8/11/2001	16/12/2008	1/4/2009

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=182&CM=7&DF=&CL=ENG>

Овој Протокол ја дава правната основа за воспоставувањето на заеднички истражен тим во случаите кога кривичното дело повлекува тешки и сложени истраги што имаат врски со други земји, или кога повеќе земји спроведуваат истраги за кривични дела за кои, поради околностите на случајот, е потребно координирано и усогласено делување во соодветните земји. Првичното барање треба да содржи предлог за составот на тимот. Протоколот, исто така, предвидува дека водачот на ЗИТ треба да биде претставник на надлежните органи од земјата во којашто ќе работи тимот. Активностите на ЗИТ треба да бидат во согласност со националните закони на земјата во којашто тој работи. Протоколот, исто така, содржи одредби за отстапените членови на ЗИТ, спроведувањето на определени истражни мерки, барањата до земји што се трети страни (не се членови на ЗИТ), правилата за размена на информации, правилата за користење на информациите, учеството на третите страни во истражните мерки што ги спроведува ЗИТ и кривичната и граѓанската одговорност на службениците што учествуваат во истражните мерки на ЗИТ во друга земја.

Треба да се забележи дека Австрија, Германија, Италија, Кипар, Турција и некои други земји во Европа не го усвоија Вториот протокол, додека пак, неевропските земји Чиле и Израел го усвоија Протоколот.

⁴ Деталните одредби за меѓународната правна рамка може да се најдат во Прилог 2

2) КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОЛИЦИСКА СОРАБОТКА ВО ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА – Член 27 – Заеднички истражни тимови⁵

Земјите-кориснички ја усвоија оваа Конвенција како што следува:

Земја	Датум на ратификација	Датум на депонирање на ратификацијата (очекуван)	Влегување во сила на Конвенцијата (очекувано)
Албанија	11 септември 2006	31 мај 2007	10 октомври 2007
Босна и Херцеговина	11 април 2007	17 јули 2007	15 октомври 2007
Црна Гора	26 декември 2007	28 јануари 2008	1 мај 2008
Србија	23 јули 2007	10 септември 2007	11 декември 2007
Поранешна југословенска Република Македонија	1 јуни 2007	12 јули 2007	10 октомври 2007

<http://www.pccseesecretariat.si/index.php?page=documentspcc&item=35>

Ова Конвенција ја дава правната основа за воспоставувањето на заеднички истражен тим во случаите кога кривичното дело повлекува тешки и сложени истраги што имаат врски со други земји, или кога повеќе земји спроведуваат истраги за кривични дела за кои, поради околностите на случајот, е потребно координирано и усогласено делување во соодветните земји. Барањето за формирање ЗИТ може да го поднесе која било од засегнатите земји. Тимот се воспоставува во една од земјите во којашто се очекува дека ќе се спроведува истрагата. Барањето за воспоставување на заедничкиот истражен тим го вклучува насловот на органот што го поднесува барањето, целта на заедничкиот истражен тим, земјата на чијашто територија ќе дејствува заедничкиот истражен тим и предлози за составот на заедничкиот истражен тим. Конвенцијата, исто така, утврдува дека водачот на ЗИТ треба да биде претставник на надлежните органи од земјата во којашто ќе работи тимот. Активностите на ЗИТ треба да бидат во согласност со националните закони на земјата во којашто тој работи. Конвенцијата содржи одредби за отстапените членови на ЗИТ, спроведувањето на определени истражни мерки, барањата до земји што

⁵ Деталните одредби за меѓународната правна рамка може да се најдат во Прилог 2

се трети страни, правилата за размена на информации, правилата за користење на информациите и учеството на третите страни во истражните мерки што ги спроведува.

Останатите земји што се страни кон оваа Конвенција се: Австрија, Бугарија, Унгарија, Молдавија, Романија и Словенија.

Дополнителна меѓународна правна основа, што, исто така, би можела да се искористи, со поопшто правно толкување (заемна помош во најопштите можни рамки):

3) КОНВЕНЦИЈА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ПРОТИВ ТРАНСНАЦИОНАЛНИОТ ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ - Член 19 - Заеднички истражни тимови⁶

Земјите-кориснички ја усвоија оваа Конвенција како што следува:

Држава	Потпишување	Ратификација, Прифаќање (П), Одобрување (О), Пристапување (п), сукцесија (с)
Албанија	12 декември 2000	21 август 2002
Босна и Херцеговина	12 декември 2000	24 април 2002
Хрватска	12 декември 2000	24 јануари 2003
Црна Гора		23 октомври 2006
Србија	12 декември 2000	6 септември 2001
Поранешна југословенска Република Македонија	12 декември 2000	12 јануари 2005

http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&lang=en

Конвенцијата се применува за спречувањето, истражувањето и кривичното гонење на:

- перење на приноси од кривични дела,
- корупција,
- попречување на правдата,
- тешки кривични дела - значи кривично дело за кое е предвидена казна лишување од слобода од најмалку четири години или потешка казна

⁶ Деталните одредби за меѓународната правна рамка може да се најдат во Прилог 2

кога кривичното дело е од транснационална природа и во него е инволвирана организирана криминална група.

Оваа Конвенција предвидува дека земјите ќе склучуваат билатерални или мултилатерални спогодби за формирање заеднички истражни тимови за водење истраги за транснационални кривични дела што се во опфатот на оваа Конвенција. Во отсуство на такви спогодби или аранжмани, заедничките истраги може да се спроведуваат по договор од случај до случај. Истовремено, Конвенцијата ја пропишува обврската за осигурување на почитувањето на суверенитетот на земјите што учествуваат во ЗИТ.

Оваа Конвенција не содржи посебни одредби во врска со воспоставувањето на ЗИТ, како, на пример, содржината на спогодбата за ЗИТ, кривичната и граѓанската одговорност на членовите на ЗИТ, итн.

Вкупно 179 земји се потписнички на оваа Конвенција, меѓу кои Австрија, Кипар, Германија, Финска и Италија.

4) КОНВЕНЦИЈА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ПРОТИВ КОРУПЦИЈАТА - Член 49 - Споени истраги⁷

Земјите-кориснички ја усвоија оваа Конвенција како што следува:

Држава	Потпишување	Ратификација, Прифаќање (П), Одобрвање (О), Пристапување (п), сукцесија (с)
Албанија	18 декември 2003	25 мај 2006
Босна и Херцеговина	16 септември 2005	26 октомври 2006
Хрватска	10 декември 2003	24 април 2005
Црна Гора		23 октомври 2006
Србија	11 декември 2003	20 декември 2005
Поранешна југословенска Република Македонија	18 август 2005	13 април 2007

<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/signatories.html>

⁷ Деталните одредби за меѓународната правна рамка може да се најдат во Прилог 2

Оваа Конвенција предвидува дека земјите ќе склучуваат билатерални или мултилатерални спогодби за формирање заеднички истражни тимови за водење истраги за транснационални кривични дела што се во опфатот на оваа Конвенција. Во отсуство на такви спогодби или аранжмани, заедничките истраги може да се спроведуваат по договор од случај до случај. Истовремено, Конвенцијата ја пропишува обврската за осигурување на почитувањето на суверенитетот на земјите што учествуваат во ЗИТ.

Оваа Конвенција не содржи какви било одредби во врска со постапката за формирање на ЗИТ или за оперативните прашања поврзани со ЗИТ.

Вкупно 168 земји се страни кон оваа Конвенција, меѓу кои Австрија и Кипар, но, на пример, не и Германија или Република Чешка.

5) КОНВЕНЦИЈА ЗА ПЕРЕЊЕ, ОТКРИВАЊЕ, ЗАПЛЕНА И КОНФИСКАЦИЈА НА ПРИНОСИ ОД КРИВИЧНИ ДЕЛА И ФИНАНСИРАЊЕ ТЕРОРИЗАМ – Глава IV, Дел 2 – Помош во истраги – Член 16 – Обврска за давање помош⁸

Земјите-кориснички ја усвоија оваа Конвенција како што следува:

Држава	Потпишување	Ратификација	Влегување во сила
Албанија	22/12/2005	6/2/2007	1/5/2008
Босна и Херцеговина	19/1/2006	11/1/2008	1/5/2005
Хрватска	29/4/2008	10/10/2008	1/2/2009
Црна Гора	16/5/2005	20/10/2008	1/2/2009
Србија	16/5/2005	14/4/2009	1/8/2009
Поранешна југословенска Република Македонија	17/11/2005	27/5/2009	1/9/2009

<http://conventions.coe.int/treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=198&CM=0&CL=ENG>

Оваа Конвенција ја дава правната основа за најопштите можни мерки за помош при идентификацијата и следењето на средствата, приносите и останатиот имот што подлежи на конфискација. Таквиот широк

⁸ Деталните одредби за меѓународната правна рамка може да се најдат во Прилог 2

спектар на помош го вклучува и формирањето на заеднички истражни тимови.

6) КОНВЕНЦИЈА ЗА КОМПЈУТЕРСКИ КРИМИНАЛ – Наслов 3 – Општи принципи во однос на укажувањето заемна помош – Член 25 - Општи принципи во однос на укажувањето заемна помош⁹

Оваа Конвенција и нејзиниот Извештај со објаснувања беа донесени од Комитетот на министри на Советот на Европа на својата 109-та седница (8 ноември 2001 г.) и Конвенцијата беше отворена за потпишување во Будимпешта, на 23 ноември 2001 г., на Меѓународната конференција за компјутерски криминал. Земјите-кориснички ја усвоија оваа Конвенција како што следува:

Држава	Потпишување	Ратификација	Влегување во сила
Албанија	23/11/2001	20/6/2002	1/7/2004
Босна и Херцеговина	9/2/2005	19/5/2006	1/9/2006
Хрватска	23/11/2001	17/10/2002	1/7/2004
Црна Гора	7/4/2005	3/3/2010	1/7/2010
Србија	7/4/2005	14/4/2009	1/8/2009
Поранешна југословенска Република Македонија	23/11/2001	15/9/2004	1/1/2005

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CM=&DF=&CL=ENG>

Оваа Конвенција ја предвидува најопштата можна рамка за помош за целите на истрагите или постапките во врска со кривични дела поврзани со компјутерски системи и податоци, или за прибирањето докази за некое кривично дело во електронска форма. Конвенцијата пропишува, исто така, директни комуникации во итните случаи, потесно ги утврдува основите за одбивање и го проширува опфатот на исполнувањето на двојната инкриминираност.

⁹ Деталните одредби за меѓународната правна рамка може да се најдат во Прилог 2

Конвенцијата е ратификувана од најголемиот број на земјите-членки на Советот на Европа, со исклучок, на пример, на Грција, Лихтенштајн, Шведска и Турција. Покрај тоа, страни кон оваа Конвенција се Австралија, Јапонија и САД.

Секогаш кога која било од набројаните меѓународни конвенции се користи како општа правна основа за некој конкретен ЗИТ, за прашањата што не се уредени со соодветната конвенција, вклучените земји мора да ги земат предвид своите национални законодавства и да воспостават ЗИТ што ќе биде составен и ќе работи во согласност со сите засегнати национални законодавства.

Б – НАЦИОНАЛНА ПРАВНА РАМКА

Во оваа глава се дава преглед на правните рамки на земјите-кориснички, заедно со билатералните спогодби. Ве молиме да забележите дека билатералните спогодби и договори не мора задолжително и посебно да ги уредуваат заедничките истражни тимови како такви, туку може општо да се земат предвид при формирањето на ЗИТ.

АЛБАНИЈА¹⁰

1) Закон за кривична постапка – членови 10 и 505

2) Закон за јурисдикциски односи со странските органи во кривичната материја – член 13

3) Билатерални спогодби:

- Спогодба меѓу Албанија и поранешна југословенска Република Македонија за заемна правна помош во кривичното и граѓанското право и
- Спогодба помеѓу Советот на министри на Република Албанија и Владата на Република Косово за заемна правна помош во кривична материја.

¹⁰ Деталните одредби за албанската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА¹¹

1) Закон за заемна правна помош во кривичната материја – членови 1, 3, 24 и 94,

2) Билатерални спогодби:

- Спогодбата меѓу Босна и Херцеговина и Република Хрватска за правна помош во граѓанската и кривичната материја
- Спогодбата меѓу Босна и Херцеговина и Поранешна југословенска Република Македонија за правна помош во граѓанската и кривичната материја, и
- Спогодбата меѓу Босна и Херцеговина и Србија и Црна Гора за правна помош во граѓанската и кривичната материја и Спогодбата за измени и дополнување на оваа спогодба – членови 1 и 36а

ХРВАТСКА¹²

1) Закон за државно обвинителство - членови 71а до 71з,

2) Закон за кривична постапка – членови 201 и 202,

3) Уставот на Хрватска – член 141,

4) Закон за меѓународна правна помош во кривичната материја – член 6,

5) Закон за Управата за сузбивање на корупцијата и организираниот криминал (УСКОК) – член 17,

6) Билатерални спогодби:

- Спогодбата меѓу Босна и Херцеговина и Република Хрватска за правна помош во граѓанската и кривичната материја,
- Спогодбата меѓу Република Хрватска и Република Косово за заемна правна помош во кривичната материја,

¹¹ Деталните одредби за босанско-херцеговската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

¹² Деталните одредби за хрватската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

- Договорот меѓу Република Хрватска и поранешна југословенска Република Македонија за правна помош во граѓанската и кривичната материја, и
- Договорот меѓу Република Хрватска и поранешна југословенска Република Македонија за правна помош во граѓанската и кривичната материја

КОСОВО¹³

1) Закон за меѓународна правна соработка во кривичната материја – членови 1, 2, 97 и 98,

2) Закон за кривична постапка – член 219,

3) Билатерални спогодби:

- Спогодбата меѓу Република Хрватска и Република Косово за заемна правна помош во кривичната материја,
- Спогодбата за заемна правна помош со поранешна југословенска Република Македонија и
- Спогодба помеѓу Советот на министри на Република Албанија и Владата на Република Косово за заемна правна помош во кривична материја.

ЦРНА ГОРА¹⁴

1) Устав на Црна Гора – член 9,

2) Закон за заемна правна помош во кривичната материја – членови 2 и 42, и

3) Билатерални спогодби:

- Договорот меѓу Југославија и Република Хрватска за правна помош во граѓанската и кривичната материја,

¹³ Деталните одредби за косовската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

¹⁴ Деталните одредби за црногорската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

- Договорот меѓу Србија и Црна Гора и поранешна југословенска Република Македонија за правна помош во граѓанската и кривичната материја, и
- Спогодбата меѓу Србија и Црна Гора и Босна и Херцеговина за заемна правна помош во граѓанската и кривичната материја

СРБИЈА¹⁵

1) Закон за заемна помош во кривичната материја – членови 1, 4, 83, 84 и 96,

2) Устав на Република Србија – членови 16 и 194,

3) Билатерални спогодби:

- Спогодбата меѓу Србија и Црна Гора и Босна и Херцеговина за заемна правна помош во граѓанската и кривичната материја – членови 33 и 36а,
- Спогодбата меѓу Србија и Црна Гора и поранешна југословенска Република Македонија за правна помош во граѓанската и кривичната материја и Спогодбата за измени и дополнување на оваа спогодба – членови 25 и 30, и
- Спогодбата меѓу Република Србија и Црна Гора за правна помош во граѓанската и кривичната материја – членови 33 и 38

ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА¹⁶

1) Закон за меѓународна соработка во кривичната материја – членови 15, 38 и 39,

2) Закон за кривична постапка – членови 39 и 40,

3) Закон за јавно обвинителство – член 36, и

4) Билатерални спогодби:

- Спогодбата за заемна правна помош со Србија и Црна Гора,

¹⁵ Деталните одредби за српската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

¹⁶ Деталните одредби за македонската национална правна рамка може да се најдат во Прилог 1

- Спогодбата за заемна правна помош со Србија,
- Спогодбата за заемна правна помош со Црна Гора,
- Спогодбата за заемна правна помош со Косово,
- Спогодбата за заемна правна помош со Хрватска,
- Спогодбата за заемна правна помош со Босна и Херцеговина, и
- Спогодбата за заемна правна помош со Албанија.

В – РЕЗИМЕ НА ПРАВНИТЕ ОСНОВИ ЗА ЗИТ

АЛБАНИЈА

Во Албанија не постои директна правна основа во националното законодавство за формирањето на ЗИТ. Сепак, правната основа може да се извлече од член 13 на Законот за јурисдикциски односи со странските органи во кривичната материја, според кој меѓународната соработка е можна под услов ако истражните дејствија не се забранети со закон.

Членот 10 на Законот за кривична постапка, што предвидува дека односите со странските органи во кривичната материја се уредуваат со меѓународните спогодби што се ратификувани од Албанија, ја дава правната основа за директната употреба на одредбите за заедничките истражни тимови од конвенциите што се ратификувани од страна на Република Албанија.

Според тоа, постои можност да се користат како правна основа одредбите од:

- Член 20 на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја, и
- Член 27 на Конвенцијата за полициска соработка во Југоисточна Европа.

Дополнително, можна е употребата на следниве одредби како правна основа:

- Член 19 на Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал,
- Член 49 на Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата,

- Член 16 на Конвенцијата за перење на пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело и за финансирање тероризам, и
- Член 25 на Конвенцијата за компјутерски криминал.

Меѓутоа, мора да го имаме на ум фактот што сите инструменти за меѓународна соработка во согласност последно наведените четири конвенции се ограничени на специфичните кривични дела што се опфатени со овие конвенции, додека, пак, употребата на сите меѓународни конвенции е ограничена на соработка со земјите што ја ратификувале соодветната конвенција.

Може да заклучиме дека во Албанија правната основа за спогодбата за ЗИТ може да се извлече од широкото толкување на меѓународната правна помош во Законот за јурисдикциски односи со странските органи во кривичната материја и од меѓународните конвенции.

Поради фактот што ЗИТ сè уште не се регулирани на национално ниво и што конвенциите не вклучуваат одредби за органите што имаат надлежности во врска со ЗИТ, ова треба да се толкува во согласност со член 505 на Законот за кривична постапка на Албанија и со член 6 на Законот за јурисдикциски односи со странските органи во кривичната материја. Преку таквото толкување, Министерството за правда е надлежно за одлучување за учеството во ЗИТ и за потпишување на спогодбата за ЗИТ.

Се препорачува Република Албанија да ја регулира употребата на ЗИТ и на национално ниво. Тековно има неколку аспекти на таквата соработка што остануваат нејасно. На пример, не е јасно кој е надлежниот орган за прием на барањата и за формирање на ЗИТ; нема дефиниција на кривичните дела за коишто може да се формира ЗИТ; не постојат одредби за составот на тимот (членови и водачи), за елементите што треба да бидат содржани во спогодбата за ЗИТ, за специјалните услови за истражните мерки што се спроведуваат во земјата, за правилата за размена на докази и информации, итн. На овој начин ќе го олесни формирањето на ЗИТ со земјите што не ги усвоиле горенаведените меѓународни конвенции.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Во согласност со Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја, одредбите на Законите за кривична постапка на ентитетите (Федерацијата на Босна и Херцеговина и Република Српска) и на Дистриктот Брчко што се однесуваат на постапката за меѓународна правна помош треба да се усогласат со одредбите на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја. Ова значи дека содржината на одредбите за заедничките истражни тимови во ентитетите (Федерацијата на Босна и Херцеговина и Република Српска) и на Дистриктот Брчко треба да биде материјално иста со содржината на одредбите на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја.

За кривичната материја што е во полето на надлежност на Судот на Босна и Херцеговина (Член 7 на Законот за Судот на Босна и Херцеговина), правната основа за формирањето на ЗИТ е содржана во член 24 на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја. Во согласност со горенаведениот член, читан во врска со Законот за обвинителството на Босна и Херцеговина, надлежниот национален орган што може да одобри или да побара формирање на ЗИТ е Обвинителството на Босна и Херцеговина.

Во предметите што се во полето на надлежноста на обвинителствата на двата ентитета и на Дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина, правната основа за ЗИТ се одредбите на нивните Закони за кривична постапка кои, ако/кога ќе бидат усвоени, треба да бидат материјално еднакви на одредбите што се утврдени во член 24 на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја. Сè додека Законите за кривична постапка на двата ентитета и на Дистриктот Брчко не содржат такви одредби - а тековно тие навистина не ги содржат - Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја се применува директно во двата ентитета и во Дистриктот Брчко. Надлежниот национален орган што може да го одобри или да го побара формирањето на ЗИТ во овој случај би било надлежното Обвинителство на Федерацијата на Босна и Херцеговина (конкретното кантонско обвинителство) и на Република Српска (конкретното окружно обвинителство). Надлежниот национален орган што може да го одо-

бри или да го побара формирањето на ЗИТ во Дистриктот Брчко е Обвинителството на Дистриктот Брчко.

Во согласност со член 24 на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја (и релевантните одредби на Законите за кривична постапка на двата ентитети и на Дистриктот Брчко) заедничкиот истражен тим може да се воспостави ако околностите на определен предмет го оправдуваат тоа. Заедничкиот истражен тим се воспоставува со спогодба меѓу надлежното обвинителство и надлежниот правосуден орган од странската земја. Целта на ЗИТ е да спроведе истрага за специфичниот предмет на територијата на една или повеќе договорни страни на спогодбата. Спогодбата со којашто се воспоставува заеднички истражен тим е со ограничено времетраење.

Спогодбата за ЗИТ треба да ги содржи следниве елементи:

- составот на тимот (членови и водачи),
- задачата на тимот,
- овластувањата/надлежностите на тимот, и
- период/временска рамка.

Барањето за формирање на заеднички истражен тим треба да се испрати во форма на замолница¹⁷ преку Министерството за правда на Босна и Херцеговина до надлежното обвинителство во Босна и Херцеговина. Барањето треба да вклучува предлог за составот на тимот.

¹⁷ Замолницата мора да ги содржи сите елементи на замолница што се пропишани во член 3, став 4 на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја:

- (4) Освен ако не е поинаку предвидено со меѓународен договор или со овој закон, замолницата мора да го содржи следново:
- а) името на органот што го прави барањето, референтен број на предметот, точното име на замолената држава и, по можност, името на замолените орган;
 - б) правните основи за давање заемна правна помош;
 - в) посебен опис на дејствијата на заемна правна помош што се бараат и причината за поднесување на замолницата;
 - г) правна дефиниција на кривичното дело и краток опис на фактичката состојба;
 - д) прецизни лични податоци и државјанство на засегнатото лице и неговиот статус во постапката;
 - ѓ) насловот на документите и името и адресата на примателот, ако замолницата се однесува на достава на судски акти и други документи, и
 - е) останати информации што може да бидат од значење за постапување по замолницата.

Таквите правила се применливи како за странските, така и за домашните органи кога се испраќа барање за воспоставување на ЗИТ.

Локацијата на тимот треба да биде во јурисдикцијата на една од договорните страни каде што се очекува дека ќе се спроведува истрагата.

Заеднички истражен тим во Босна и Херцеговина може да се формира:

- ако за истрагата на кривичното дело (дела) во една земја е потребна усогласена и сеопфатна истрага поврзана со друга земја;
- ако повеќе органи спроведуваат истрага на некое кривично дело (дела) за кое, според неговата природа, е потребен координиран пристап во сите релевантни земји;
- ако треба да се вршат истражни мерки наизменично во Босна и Херцеговина и во некоја странска земја или повеќе земји.

Заедничкиот истражен тим може да работи на територијата на Босна и Херцеговина доколку се исполнети следниве услови:

- водачот на тимот е надлежен обвинител во Босна и Херцеговина;
- тимот ја спроведува истрагата во согласност со кривичното законодавство на Босна и Херцеговина;
- членовите на тимот работа под надзор на водачот на тимот;
- надлежното обвинителство ги презема сите организациски мерки за задоволување на потребите на тимот.

Странските членови на ЗИТ имаат право да бидат присутни при извршувањето на истражните мерки, но водачот на тимот од Босна и Херцеговина може да одлучи поинаку, ако затоа постојат оправдани причини во согласност со законодавството на Босна и Херцеговина.

Водачот на тимот од Босна и Херцеговина може да им даде овластување на странските членови на тимот да ги извршуваат доверените истражни мерки во согласност со законодавството на Босна и Херцеговина, под услов ако надлежниот странски правосуден орган на државата што го отстапила својот член даде одобрение за тоа.

Доколку постои потреба за спроведување истражни мерки на територијата на Босна и Херцеговина, тогаш членовите на ЗИТ од Босна и Херцеговина може да побараат од надлежниот национален орган во Босна и Херцеговина да ја спроведе истражната мерка. Истражни-

те мерки потоа се спроведуваат во согласност со законодавството на Босна и Херцеговина.

Ако во текот на истрагата што ЗИТ ја врши на територијата на Босна и Херцеговина биде потребна меѓународна правна помош од трета земја (што не е член на ЗИТ), надлежниот правосуден орган од Босна и Херцеговина ќе го упати барањето за таквата меѓународна правна помош.

Информациите што се прибрани од страна на националните членови од Босна и Херцеговина и од странските членови на ЗИТ во текот на истрагата, во случај кога таквите информации не може да се добијат на друг начин, може да се користат од страна на надлежните органи на Босна и Херцеговина за следниве цели и под строго утврдени услови:

- за откривање, водење истрага и кривично гонење на кривичните дела за коишто бил формиран ЗИТ;
- за откривање, водење истрага и кривично гонење на други кривични дела, под услов ако земјата на чијашто територија била добиена информацијата од страна на членовите на ЗИТ даде согласност за тоа;
- за спречување на непосредно и сериозно нарушување на јавната безбедност, без тоа да биде во спротивност со горенаведената одредба, во случај ако дополнително се поведе кривична истрага;
- за други цели ако за тоа се договорат страните кон спогодбата за ЗИТ.

Во согласност со член 94 на Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја, Министерот за правда на Босна и Херцеговина може да даде дополнителни упатства за формирањето на заедничките истражни тимови. Меѓутоа, досега не се издадени никакви официјални белешки за објаснување, министерски одлуки или административни циркулари со значење за ЗИТ.

Како што веќе беше наведено во главата за Меѓународната правна рамка, во Босна и Херцеговина може да се употребат следниве правни основи за формирање на ЗИТ и истите имаат првенство пред националните закони за прашањата што се уредуваат со нив:

- Член 20 на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја, и
- Член 27 на Конвенцијата за полициска соработка во Југоисточна Европа.

Дополнително, можна е употребата на следниве одредби како меѓународна правна основа:

- Член 19 на Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал,
- Член 49 на Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата,
- Член 16 на Конвенцијата за перење на пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело и за финансирање тероризам , и
- Член 25 на Конвенцијата за компјутерски криминал.

Повторно, мора да го имаме на ум фактот дека сите инструменти за меѓународна соработка во согласност последно наведените четири конвенции се ограничени на специфичните кривични дела што се опфатени со овие конвенции, додека, пак, употребата на сите меѓународни конвенции е ограничена на соработка со земјите што ја ратификувале соодветната конвенција.

ХРВАТСКА

Во Хрватска правната основа за формирање на ЗИТ со земјите-членки на ЕУ се членовите 71а до 71з на Законот за државно обвинителство. За ЗИТ со земји што не се членки на ЕУ, правната основа се членовите 201 и 202 на Законот за кривична постапка, член 141 на Уставот на Хрватска и аналогната употреба на членовите 71а до 71з на Законот за државно обвинителство.

Хрватска стана земја-членка на ЕУ на 1 јули 2013 година, на тој начин прифаќајќи го во целост применливото законодавство на Европската унија (“Acquis Communautaire”). Меѓутоа, Хрватска сè уште ја нема ратификувано Конвенцијата за заемна помош во кривичната материја меѓу земјите-членки на Европската унија од 2000 г. и Рамковната одлука на Советот од 13 јуни 2002 година за заедничките истражни тимови. Сепак, релевантните одредби на горенаведената Конвенција и на Рамковната одлука се транспонирани во националното за-

конодавство со измените и дополнувањата на Законот за државно обвинителство.

Член 71.а на Законот за државно обвинителство пропишува дека врз основа на писмена спогодба со надлежните органи на странските земји може да се формира заеднички истражен тим за целите на спроведување на координирана заедничка истрага на некое тешко кривично дело, особено на кривичните дела што се поврзани со трговија со дрога и луѓе и со тероризам кои се извршени во Хрватска или во некоја друга земја.

Член 71.б на Законот за државно обвинителство пропишува дека барањето за основање на заеднички истражен тим треба да ги содржи сите информации како замолницата во согласност со Законот за меѓународна правна помош¹⁸ и предлог за составот на заедничкиот истражен тим. Барањето за ЗИТ може да му се испрати директно на органот што ќе учествува во ЗИТ или на Министерството за правда. Во согласност со Законот за УСКОК, секторот за меѓународна соработка и заеднички истраги на УСКОК е надлежен за назначување на членови на УСКОК во заедничките истраги што се засноваат врз меѓународни спогодби.

Член 71.в на Законот за државно обвинителство пропишува дека ЗИТ дејствува на територијата на Хрватска или на територијата на некоја друга земја така што кога работи во Хрватска водач на ЗИТ е претставник од надлежното обвинителство или од УСКОК, дека водачот

¹⁸ Закон за меѓународна правна помош – член 8:

(3) Освен ако со меѓународен договор или со одредбите на овој закон не е утврдено поинаку, барањето за меѓународна помош треба да вклучува:

1. Местото на издавање и името на странскиот надлежен орган што го испратил барањето.
2. Правната основа за обезбедување на меѓународна правна помош.
3. Точен опис на побараната меѓународна правна помош и причината за барањето за меѓународна правна помош.
4. Правното име, краток фактички и правен опис на кривичното дело (освен ако барањето не се однесува на достава на судски одлуки, поднесоци, документи, итн.).
5. Точни податоци и државјанство на лицето во врска со коешто се бара меѓународна правна помош и неговата положба во постапката.
6. Во случај на достава на судски акти, се наведува видот на актот што се проследува.

треба да постапува во согласност со хрватското законодавство, додека членовите на ЗИТ ги извршуваат своите задачи во согласност со упатствата на водачот на ЗИТ и со своите надлежности. Република Хрватска ги обезбедува потребните услови за работа на ЗИТ на територијата на Хрватска.

Член 71.г на Законот за државно обвинителство пропишува дека отстапените членови на ЗИТ имаат право да присуствуваат при извршувањето на истражните мерки, но и дека водачот на тимот може да одлучи поинаку. Отстапените членови на ЗИТ можат, исто така, може да спроведуваат определени истражни дејствија ако надлежниот орган од Хрватска им ја довери таквата задача. Членовите на ЗИТ од Хрватска може да побараат од хрватските органи да спроведат определени истражни мерки и таквите истражни мерки потоа се спроведуваат во согласност со хрватското законодавство.

Член 71.д на Законот за државно обвинителство пропишува дека странските членови на ЗИТ може да добијат од хрватските членови на ЗИТ информации во врска со соодветната истрага.

Хрватските обвинители може да ги употребуваат информациите што се добиени преку ЗИТ за следниве цели и под строго утврдени услови:

- за откривање, водење истрага и кривично гонење на кривичните дела за коишто бил формиран ЗИТ;
- за откривање, водење истрага и кривично гонење на други кривични дела, под услов ако земјата на чијашто територија била добиена информацијата од страна на членовите на ЗИТ даде согласност за тоа;
- за спречување на непосредно и сериозно нарушување на јавната безбедност, без тоа да биде во спротивност со горенаведената одредба, во случај ако дополнително се поведе кривична истрага;
- за други цели ако за тоа се договорот страните кон спогодбата за ЗИТ.

Член 71.ѓ на Законот за државно обвинителство пропишува дека институциите на ЕУ може, исто така, да учествуваат во ЗИТ и за овие членови се применуваат истите правила како за останатите членови на ЗИТ, освен ако не се договори поинаку.

Член 71.е на Законот за државно обвинителство пропишува дека ако во текот на истрагата што ЗИТ ја врши на територијата на Хрватска биде потребна меѓународна правна помош од трета земја, надлежниот правосуден орган од Хрватска ќе го упати барањето за таквата меѓународна правна помош.

Член 71.ж на Законот за државно обвинителство пропишува дека доказите што се добиени во некоја странска земја во рамките на ЗИТ се законити во согласност со правилото на заемност, освен ако доказите не се спротивни на начелата на домашниот правен поредок.

Член 71.з на Законот за државно обвинителство пропишува дека Република Хрватска ја поднесува граѓанската одговорност за штетите предизвикани од хрватските членови на ЗИТ во текот на работењето на ЗИТ.

Како што веќе беше наведено во главата за Меѓународната правна рамка, во Хрватска може да се употребат следниве правни основи за формирање на ЗИТ и истите имаат првенство пред националните закони за прашањата што се уредуваат со нив:

- Член 20 на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја.

Дополнително, можна е употребата на следниве одредби како меѓународна правна основа:

- Член 19 на Конвенцијата на Обединетите нации против транс-националниот организиран криминал,
- Член 49 на Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата,
- Член 16 на Конвенцијата за перење на пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело и за финансирање тероризам, и
- Член 25 на Конвенцијата за компјутерски криминал.

Повторно, мора да го имаме на ум фактот дека сите инструменти за меѓународна соработка во согласност со последно наведените четири конвенции се ограничени на специфичните кривични дела што се опфатени со овие конвенции, додека, пак, употребата на сите меѓународни конвенции е ограничена на соработка со земјите што ја ратификувале соодветната конвенција.

КОСОВО

Во Косово правната основа за ЗИТ се членовите 98 и 97 на Законот за меѓународна правна соработка во кривичната материја (ЗМПСКМ), со дополнително земање предвид на членовите 1 и 2 на истиот закон.

Членовите 1 и 2 на Законот за меѓународна правна соработка во кривичната материја ја дефинираат меѓународната правна помош во кривичната материја како секој вид помош што се бара од страна на другите земји или од Косово за целите на поддршката на истражните и правосудните постапки во кривичните предмети. Истовремено, тие обезбедуваат основа за меѓународна правна помош во отсуство на меѓународна спогодба меѓу Косово и некоја друга земја преку употребата на начелата за заемност.

Во согласност со член 97 на ЗМПСКМ, заедничките истражни тимови треба да се формираат во согласност со Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја од 1959 година.

Државното јавно обвинителство е надлежно за одлучување по барањата за формирање заеднички истражни тимови. Во согласност со член 219 на Законот за кривична постапка, Министерот за правда го дава конечното одобрение за сите меѓународни барања што се упатени кон странските влади.

Член 98 на ЗМПСКМ предвидува дека надлежните органи на Косово, со заемна спогодба со една или повеќе земји, може да формираат заеднички истражен тим за специфична цел (тешки и сложени истраги што се поврзани со други земји, повеќе земји спроведуваат истраги на кривични дела чиешто околности бараат усогласено и координирано делување на вклучените земји) и за ограничен временски период за целите на спроведување на кривични истраги во една или повеќе земји што се во составот на тимот. Временскиот период може да се продолжи со договор меѓу страните.

Заедничките истражни тимови може да се формираат по барање од која било од вклучените земји.

Членовите на заедничкиот истражен тим што биле отстапени на тимот од своите земји може да бидат овластени да спроведуваат истраги

на територијата на Косово, под раководството на членот на тимот од Косово, во согласност со спогодбата меѓу Косово и земјата(земјите) што го отстапила членот.

Членовите на заедничкиот истражен тим имаат право да присуствуваат при извршувањето на која било истражна мерка во Косово. Меѓутоа, водачот на тимот може, поради посебни причини во согласност со националното право, да одлучи поинаку.

Националните членови на заедничкиот истражен тим може, во согласност со националното право и во рамките на своите надлежности, да му ги обезбедат на тимот информациите што се достапни во Косово за потребите на кривичните истраги што се спроведуваат од страна на тимот.

Кога во рамките на истрагата на ЗИТ треба да се спроведат истражни мерки во Косово, националните членови на ЗИТ може да побараат од надлежните национални органи да ги извршат тие мерки. Во Косово тие мерки се земаат предвид под условите што би се применувале кога тие би биле побарани во рамките на национални истраги.

Ако некоја информација била законито добиена од страна на национален член на заедничкиот истражен тим и ако таа информација поинаку не им е достапна на националните органи, таа може да се употреби за следниве цели под строго утврдени услови:

- за откривање, водење истрага и кривично гонење на кривичните дела за коишто бил формиран ЗИТ;
- за откривање, водење истрага и кривично гонење на други кривични дела, под услов ако земјата на чијашто територија била добиена информацијата од страна на членовите на ЗИТ даде согласност за тоа;
- за спречување на непосредна и сериозна закана за јавната безбедност;
- за други цели ако за тоа се договорот страните кон спогодбата за ЗИТ.

Во активностите на тимот може да земат учество и други лица покрај претставниците на надлежните органи од земјите-членки на ЗИТ.

Овие улесници во ЗИТ не ги поседуваат истите права како членовите на ЗИТ, освен ако изречно не се договори поинаку.

Во согласност со член 102 на Законот за меѓународна правна соработка во кривичната материја, трошоците што се направени во текот на обезбедувањето на меѓународната правна соработка на територијата на Косово се покриваат од буџетот на Косово.

Не постои официјална меѓународна правна основа за формирање на ЗИТ со Косово.

ЦРНА ГОРА

Во Црна Гора правната основа за ЗИТ е член 42 од Законот за заемна правна помош во кривичната материја (ЗЗППКМ). Во согласност со член 43 на овој закон, министерството што е одговорно за правосудството ги испраќа и прима замолниците со кои се бара воспоставување на ЗИТ.

По исклучок, во случаите кога тоа е предвидено со меѓународна спогодба или кога постои заемност, ставот 3 на член 4 од ЗЗППКМ му дозволува на националниот правосуден орган директно или индиректно да испраќа и прима замолници до и од надлежните странски правосудни органи. Во таквите случаи, копија од замолницата мора да му се достави на министерството што е одговорно за правосудството.

Член 2 на ЗЗППКМ предвидува дека меѓународната правна помош се дава во согласност со меѓународна спогодба или врз основа на начелото на заемност.

Став 2 на член 43 од овој закон предвидува дека за дозволувањето и начинот на извршување на дејството што се бара со замолницата (што изречно не го исклучува формирањето на ЗИТ) одлучува судот во согласност со домашното право и меѓународните спогодби. Оваа одредба сугерира дека одлуката дали и како ќе се формира ЗИТ во конкретниот случај треба да ја донесе судот. Таквата постапка е во спротивност со овластувањето на обвинителот да одлучува (исто така) за (начинот на) истрагата што ќе ја спроведува.

Врз основа на дополнителното објаснување од Министерството за правда на Република Црна Гора, дадено за целите на овој Прирачник,

во практиката надлежниот национален орган што го овластува или го бара формирањето на ЗИТ е надлежното државно обвинителство. Сепак, законот гласи како што беше наведено во претходниот став.

Член 44 на ЗЗППКМ ја предвидува можноста домашниот правосуден орган да го одобри присуството на странски службеник што има правен интерес во спроведувањето на побараното дејствие. Странскиот орган се информира за местото и времето на спроведување на бараното дејствие.

Член 45 на ЗЗППКМ пропишува дека доказите што се добиени во странска земја се допуштени пред црногорските судови под услов тие да не биле добиени со дејствија што ги прекршуваат начелата на домашниот (црногорскиот) правосуден систем и општо прифатените начела на меѓународното право.

Член 46 на ЗЗППКМ ја исклучува заемната правна помош во случаите на воени кривични дела.

Член 47 на ЗЗППКМ дава основа за одбивање на заемната правна помош (како и на формирањето на заеднички истражни тимови) за политички кривични дела и ако постои веројатност дека извршувањето на замолницата од државата молител ќе ги доведе во прашање суверенитетот, уставниот поредок, безбедноста или другите суштински интереси на Црна Гора.

Пред сè, правната основа за заедничките истражни тимови произлегува од член 9 на Уставот на Црна Гора. Овој член гласи дека ратификуваните и објавените меѓународни спогодби и општоприфатените правила од меѓународното право претставуваат составен дел на домашниот правен поредок, имаат првенство пред националното законодавство и се директно применливи кога ги уредуваат односите различно од домашното законодавство. Ова ја претставува правната основа за директната употреба на одредбите за заедничките истражни тимови во конвенциите што се ратификувани од Република Црна Гора.

Согласно со тоа и како што веќе беше наведено во главата за Меѓународната правна рамка, во Црна Гора може да се употребат следниве правни основи за формирање на ЗИТ и истите имаат првенство пред националните закони за прашањата што се уредуваат со нив:

- Член 20 на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја, и
- Член 27 на Конвенцијата за полициска соработка во Југоисточна Европа.

Дополнително, можна е употребата на следниве одредби како меѓународна правна основа:

- Член 19 на Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал,
- Член 49 на Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата,
- Член 16 на Конвенцијата за перење на пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело и за финансирање тероризам, и
- Член 25 на Конвенцијата за компјутерски криминал.

Повторно, мора да го имаме на ум фактот дека сите инструменти за меѓународна соработка во согласност со последно наведените четири конвенции се ограничени на специфичните кривични дела што се опфатени со овие конвенции, додека, пак, употребата на сите меѓународни конвенции е ограничена на соработка со земјите што ја ратификувале соодветната конвенција.

Се препорачува Република Црна Гора дополнително да ја регулира употребата на ЗИТ и на национално ниво, бидејќи има определени аспекти на таквата соработка што во моментот остануваат нејасни, како што се надлежниот орган за формирање на ЗИТ, дефиницијата на кривичните дела за коишто може да се формира ЗИТ, составот на тимот (членови и водачи), елементите што треба да бидат содржани во спогодбата за ЗИТ, посебните услови за истражните мерки што се спроведуваат во земјата, правилата за размена на информации и докази, итн. На овој начин ќе го олесни формирањето на ЗИТ со земјите што не ги усвоиле горенаведените меѓународни конвенции.

СРБИЈА

Во Србија, во случаите кога не постојат ратификувани меѓународни договори или кога определени прашања не се уредени со нив¹⁹, прав-

¹⁹ Член 1 на Законот за заемна помош во кривичната материја

ната основа за ЗИТ е член 96, толкуван во врска со член 83, на Законот за заемна помош во кривичната материја.

Никакви официјални белешки за објаснување, министерски одлуки или административни циркулари со значење за ЗИТ не ни беа достапни за целите на овој Прирачник.

Законот за заемна помош во кривичната материја не предвидува посебни формални услови за формирање на ЗИТ, туку само постоење на општа оправданост што произлегува од околностите на конкретниот предмет. Не постојат посебни формални услови во врска со спогодбата и/или барањето за формирање на ЗИТ. Единствено се бара надлежниот орган во република Србија, а тоа е Министерот за правда и јавна администрација, да склучи спогодба со надлежниот орган на странската земја²⁰.

Во согласност со одредбите на членовите 16 и 194 од Уставот на Република Србија и со член 1 на Законот за заемна помош во кривичната материја, следниве одредби од меѓународните конвенции може да се употребат како правна основа за формирање на зит и имаат првенство пред националниот Закон за заемна помош во кривичната материја за прашањата што се уредуваат со нив:

- Член 20 на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја, и
- Член 27 на Конвенцијата за полициска соработка во Југоисточна Европа.

Дополнително, следниве одредби може да се земат предвид како можни правни основи за формирање на ЗИТ:

- Член 19 на Конвенцијата на Обединетите нации против транснационалниот организиран криминал,
- Член 49 на Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата,
- Член 16 на Конвенцијата за перење на пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело и за финансирање тероризам, и

²⁰ Заеднички истражни тимови, член 96 на Законот за заемна помош во кривичната материја

- Член 25 на Конвенцијата за компјутерски криминал.

Повторно, мора да го имаме на ум фактот дека сите инструменти за меѓународна соработка во согласност со последно наведените четири конвенции се ограничени на специфичните кривични дела што се опфатени со овие конвенции, додека, пак, употребата на сите меѓународни конвенции е ограничена на соработка со земјите што ја ратификувале соодветната конвенција.

Се препорачува Република Србија дополнително да ја регулира употребата на ЗИТ и на национално ниво, бидејќи има определени аспекти на таквата соработка што во моментот остануваат недефинирани, како, на пример, составот на тимот (членови и водачи), елементите што треба да бидат содржани во спогодбата за ЗИТ, посебните услови за истражните мерки што се спроведуваат во земјата, правилата за размена на информации и докази, итн. Покрај тоа, на овој начин ќе го олесни формирањето на ЗИТ со земјите што не ги усвоиле горенаведените меѓународни конвенции.

ПОРАНЕШНА ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во поранешна југословенска Република Македонија правната основа за ЗИТ е член 38 читан заедно со член 15 на Законот за меѓународна соработка во кривичната материја. Член 15, став 8 во Глава II на овој Закон го уредува поимот за меѓународна правна помош што, помеѓу останатото, го опфаќа формирањето заеднички истражни тимови. Во согласност со член 38 на овој закон, националните надлежни органи за откривање и гонење организиран криминал и корупција, заедно со странски надлежни органи, може да бидат дел од заеднички истражен тим. ЗИТ мора да биде формиран за определена цел и со ограничено траење; со согласност од државите што го формирале ЗИТ постои можност за продолжување на првичната временска рамка на ЗИТ.

Министерството за внатрешни работи на поранешна југословенска Република Македонија има издадено Прирачник за кривични истраги²¹. Овој прирачник содржи посебен дел насловен „Меѓународни за-

²¹ Информациите се добиени од прашалникот за ЗИТ во рамките на ЈПТ ТНВ (ЗИТ за борба против трговијата со луѓе) проектот.

еднички кривични истраги“, што содржи одредби за постапката во случајот на истраги од овој вид.

Во согласност со членовите 39 и 40 на Законот за кривична постапка и член 36 на важечкиот Закон за јавно обвинителство, надлежниот национален орган што може да овласти или да побара формирање на ЗИТ е јавниот обвинител²². Член 36 предвидува дека Јавното обвинителство на поранешна југословенска Република Македонија во рамките на меѓународните договори остварува непосредна соработка со јавните обвинителства од другите земји, особено на планот на спречување и гонење на организираниот криминал и останатите тешки форми на криминал преку непосредна размена на податоци, непосредна соработка, едукација, специјализација на кадри и други форми на соработка.

Кривичната одговорност на членовите на ЗИТ што ѝ се отстапени на поранешна југословенска Република Македонија е уредена во член 39 на Законот за меѓународна соработка во кривичната материја и е еднаква на кривичната одговорност на националните членови на ЗИТ, без оглед на тоа дали се работи за дела кога тие е жртви или дела што тие ги сториле.

Како што веќе беше наведено во главата за Меѓународната правна рамка, во поранешна југословенска Република Македонија може да се употребат следниве одредби од меѓународните конвенции како правни основи за формирање на ЗИТ и истите имаат првенство пред националните закони за прашањата што се уредуваат со нив:

- Член 20 на Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за заемна помош во кривичната материја, и
- Член 27 на Конвенцијата за полициска соработка во Југоисточна Европа.

Дополнително, можна е употребата на следниве конвенции како меѓународна правна основа:

- Член 19 на Конвенцијата на Обединетите нации против транс-националниот организиран криминал,

²² Врз основа на член 36 на Законот за јавно обвинителство

- Член 49 на Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата,
- Член 16 на Конвенцијата за перење на пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело и за финансирање тероризам, и
- Член 25 на Конвенцијата за компјутерски криминал.

Применливоста на последно наведените четири конвенции е ограничена на строго утврдени кривични дела што се опфатени со тие конвенции, додека, пак, применливоста на сите меѓународни конвенции е ограничена на земјите што ја ратификувале соодветната конвенција.

Поранешната југословенска Република Македонија има искуство во работењето во ЗИТ со земјите-членки на ЕУ.

Се препорачува дополнително да ја регулира употребата на ЗИТ и на национално ниво, бидејќи има определени аспекти на таквата соработка што во моментот остануваат недефинирани, како, на пример, составот на тимот (членови и водачи), елементите што треба да бидат содржани во спогодбата за ЗИТ, правилата за размена на информации и докази, итн. На овој начин ќе се олесни формирањето на ЗИТ со земјите што не ги усвоиле горенаведените меѓународни конвенции. Во оваа смисла, постоечкото искуство со ЗИТ треба да претставува вредна предност.

СОРАБОТКА СО ЕВРОПРАВДА²³

Во согласност со член 1(12) на Рамковната одлука за Европската унија за ЗИТ, како и соодветните одредби на Конвенцијата на Европската унија за заемна правна помош, ЕВРОПРАВДА и ЕВРОПОЛ може да учествуваат во ЗИТ, како поединечно, така и заеднички. Дополнително, член 6 на Договорот за соработка меѓу ЕВРОПОЛ и ЕВРОПРАВДА им овозможува на двете страни, на барање од една или повеќе земји-членки на ЕУ, заедно да учествуваат во формирањето на ЗИТ и да обезбедуваат поддршка на националните правосудни органи и органи за спроведување на законот во прелиминарните разговори во врска со формирањето на ЗИТ.

²³ Деталните одредби за правната рамка за ЕВРОПРАВДА може да се најдат во Прилог 1

Во оваа смисла, ЕВРОПОЛ ја поддржува дискусијата помеѓу земјите-членки на ЕУ и третите земји (што не се членки на ЕУ) преку организирање и финансирање, по приемот на оправдано барање, на експертски мисии за овие оперативни состаноци.

Во согласност со Одлуката за ЕВРОПРАВДА, националните членови на ЕВРОПРАВДА имаат право да учествуваат во ЗИТ што се однесуваат на нивните земји. Меѓутоа, некоја земја-членка на ЕУ може да го услови учеството на својот национален член со согласноста на надлежниот национален орган. Националните членови, нивните заменици или нивните помошници се покануваат да учествуваат во кој било ЗИТ што се однесува на нивната држава и за којшто е обезбедено финансирање од Заедницата во рамките на применливите финансиски инструменти. Секоја земја-членка на ЕУ утврдува дали националниот член учествува во ЗИТ со статус на национален надлежен орган или во име на ЕВРОПРАВДА.

ЕВРОПРАВДА, исто така, има овластувања да побара од надлежните органи во земјите-членки на ЕУ да формираат ЗИТ. Тоа може да се стори преку националниот член на засегнатата земја-членка на ЕУ, во согласност со член 6 на Одлуката за ЕВРОПРАВДА, или преку Колегиумот на ЕВРОПРАВДА, во согласност со член 7 на Одлуката за ЕВРОПРАВДА.

Во однос на вклучувањето на трети земји, ЕВРОПРАВДА може да соработува со нив и да им дава поддршка врз основа на *ad hoc* спогодба меѓу ЕВРОПРАВДА и засегнатата трета земја, во согласност со Одлуката на Советот за ЕВРОПРАВДА²⁴. Врз основ на таквата спогодба ЕВРОПРАВДА може да разменува податоци, обезбедува помош, распоредува судии за врска и може да го координира извршувањето на барањата за правосудна соработка, што опфаќа и формирање на заеднички истражен тим.

Некои од земјите-кориснички веќе склучија посебна спогодба со ЕВРОПРАВДА врз чијашто основа двете страни се обврзуваат на уште посилен соработка во областа на борбата против тешките форми на транснационалниот криминал. Во рамките на таквата спогодба земјите-кориснички добија знаење, искуство и поддршка од ЕВРО-

²⁴ Членови 26а, 27, 27а и 27б на Одлуката на Советот за Европавда (2009 г.)

ПРАВДА. Досега такви спогодби се склучени со Хрватска²⁵ и со поранешна југословенска Република Македонија²⁶.

Поддршката на ЕВРОПОЛ за ЗИТ е утврдена со членовите 5 и 6 на Одлуката на Советот за ЕВРОПОЛ. Со оглед на тоа што ЕВРОПОЛ е организација за спроведување на законот, природно е тоа што фокусот е ставен повеќе на поддршката од полициски вид, како:

- обезбедување на меѓународна слика, поврзувајќи ги поврзаните предмети и истраги,
- идентификување на соодветната поддршка, без оглед дали таа е аналитичка, на лице место со техничка и форензичка експертиза, или, пак, логистичка, преку оперативниот центар за ЗИТ,
- помош во размената на информации преку безбедни комуникациски канали што се воспоставени со земјите-членки и со сите партнери за оперативна соработка, и
- придонесување кон изготвувањето на спогодбата за ЗИТ, аранжмани и помош во оценувањето и научените лекции по затворањето на ЗИТ.

(1) Контактирање на странските органи

По завршувањето на првите два чекори и по носењето на одлуката за продолжување во следната фаза на процесот за формирање на заеднички истражен тим, најдобро е (по можност) да се остварат неформални контакти со надлежните органи од земјите на останатите потенцијални членови на ЗИТ. За оваа цел може да се искористат контактите што биле остварени во текот на претходната соработка или на различните меѓународни, регионални и билатерални или мултилатерални семинари. Податоците за контакт со релевантните надлежни органи на земјите-членки на ЕУ и на определени трети земји (земји што не се членки на ЕУ) може да се добијат преку ЕВРОПРАВДА и ЕВРОПОЛ. При ваквите први контакти неопходно е да се објаснат фактите што се откриени дотогаш и причините за меѓународната соработка. **Странските обвинители мора секогаш да се адресираат со јасна цел и прецизно утврдени прашања!** Нашите причини за ост-

²⁵ Сега веќе е земја-членка на ЕУ, така што оваа спогодба (Спогодба меѓу Европавда и Република Хрватска (2007 г.)) повеќе не е релевантна.

²⁶ Спогодба за соработка меѓу Европавда и Република Македонија (2008 г.)

варување контакти со некој странски обвинител мора да бидат конкретни и практични. Вообичаено, едно од првите прашања што треба да им се постават на странските органи е дали веќе постои кривична истрага во тек во странската држава и, доколку е така, кој раководи со истрагата.

Контактираниот орган треба да обезбеди повратни информации и да ги објасни можностите за ЗИТ во неговата земја.

Раните комуникации ќе му овозможат на обвинителот да донесе одлука дали да го започне процесот за формирање на ЗИТ и да го испрати барањето за формирање на ЗИТ или не.

Заемната доверба е најдобрата и единствената правилна основа за добра меѓународна соработка!

(2) Барање за формирање ЗИТ

По приемот на неформалната потврда дека другата земја (другите земји) е заинтересирана за формирање ЗИТ, обвинителот треба поформално да им се обрати на странските органи со барањето за формирање ЗИТ. Барањето мора да ги вклучува сите релевантни информации што веќе биле дадени неформално и предлогот за формално започнување на процесот за формирање на ЗИТ.

Откако барањето за формирање на ЗИТ ќе се разгледа од страна на сите релевантни органи во сите засегнати земји, се препорачува истражителите, обвинителите и/или судиите од потенцијалните земји-членки во ЗИТ да одржат состанок и да разговараат за прашањето колку што е можно порано пред изготвувањето на формалниот предлог и на спогодбата. Со оглед на тоа што определени земји имаат донесено домашни административни правила кои, на пример, предвидуваат известување на надлежните министерства во подготвителната фаза, навременото вклучување на сите надлежни лица е од крајно значење за избегнување на загрозувањето или доцнењето на целиот процес. На таквиот состанок треба да се договорот особено клучните елементи, како, на пример: дефинирањето на предметот, дефинирањето на временската рамка, методите на соработка, страните во ЗИТ, финансирањето, како и сите останати компоненти што се опишани во делот што се однесува на формалната спогодба за ЗИТ (од

коишто, на пример, прашањето на преводот потенцијално се покажа како многу сериозен предизвик).

При водењето на преговорите за спогодбата треба да се има предвид основната цел на ЗИТ, заедно со разликите во правните постапки, правилата за обезбедување докази и органите со надлежност за наредување определени присилни мерки.

(3) Изготвување на формалната спогодба²⁷

На претходно наведениот состанок учесниците треба да одлучат, исто така, за тоа кој орган или која земја ќе ја изготви нацрт-спогодбата за ЗИТ. Нацрт-верзијата на спогодбата за ЗИТ треба да се заснова врз разменетите информации и треба да ги земе предвид сите соодветни национални законодавства.

Спогодбата за ЗИТ не може да има предност пред домашното право и обврски.

Нацрт-спогодбата треба да ги содржи сите потребни елементи што се наведени во делот за формалната спогодба во овој Прирачник.

Нацртот потоа треба да се испрати на сите земји и органи што се потенцијални членови на ЗИТ и тие треба да ги дадат своите конечни коментари и сугестии. Органот што го изготвил нацртот треба да ги собере сите сугестии и да ја изменува нацрт-верзијата сè додека сите страни не бидат задоволни од текстот.

Меѓутоа, сите вклучени страни треба да вложат напори текстот на спогодбата да ја претставува најдобрата можна рамнотежа меѓу прецизноста и ефикасноста. Долготрајните дискусии за секој поединечен детаљ тешко би довеле до плодна заедничка кривична истрага.

(4) Потпишување на спогодбата

Кога сите страни во ЗИТ се задоволни од текстот на спогодбата за ЗИТ може да се спроведе формалната постапка за формирање на ЗИТ.

²⁷ Пример од спогодба за ЗИТ и модел на спогодбата за ЗИТ може да се најдат во Прилог 3

Спогодбата за ЗИТ претставува меѓународен договор и треба да добие таков третман. Оттаму, во оваа фаза треба строго да се следат формалните правила, особено правилата за тоа кој е надлежниот орган за потпишување на спогодбата.²⁸

Формалното потпишување на спогодбата за ЗИТ може да се изврши на три различни начини:

- Спогодбата за ЗИТ прво се потпишува од една земја и потоа се испраќа на друга земја што ќе учествува во ЗИТ. Земјата-примател ја потпишува спогодбата и ѝ ја испраќа на следната земја-учесничка. Овој процес продолжува сè додека сите земји-учеснички не ја потпишат спогодбата.
- Или: претставниците на сите надлежни органи од сите земји-учеснички се собираат на формален состанок и истовремено ја потпишуваат спогодбата.
- Или: комбинација од двата горенаведени начини.

Одлуката за начинот на потпишувањето зависи од волјата на земјите-учеснички, но, во секој случај, учесниците мора да се осигурат дека процесот за потпишување на спогодбата за ЗИТ нема да одземе премногу време.

Некоја друга (дополнителна) земја може, исто така, да се приклучи кон спогодбата за ЗИТ откако ЗИТ веќе бил формиран. Со претходна согласност од сите членови на ЗИТ, новата земја-учесничка ја потпишува спогодбата за ЗИТ или анекс кон спогодбата за ЗИТ. За постапката и формата одлучуваат земјите што веќе учествуваат во ЗИТ.

(5) Спроведување на спогодбата – оперативен акциски план

Откако сите земји-учеснички ќе ја потпишат формалната спогодба, ЗИТ може да започне со својата работа.

²⁸ Значи: Албанија (Министерство за правда), Босна и Херцеговина (надлежното обвинителство), Хрватска (надлежното обвинителство), Косово (Министерство за правда), Црна Гора (надлежното обвинителство), Србија (јавното обвинителство), поранешна југословенска Република Македонија (јавен обвинител)

Еден од првите приоритети треба да биде одржувањето на првичен состанок со сите членови на ЗИТ и со останатите учесници. Посебно се препорачува на овој состанок да се усвои акциски план.

– Оперативен акциски план

Оперативниот акциски план е документ во кој се предвидува како ќе се врши работата на ЗИТ, временската рамка за секоја поединечна активност и кој член ќе ја спроведува соодветната активност. Таквиот Оперативен план ќе биде од огромна полза за заедничкиот истражен тим затоа што сите членови на тимот ќе знаат кога, каде и која истражна мерка ќе се спроведува. Оттаму, членовите на ЗИТ ќе можат да ги усогласат својата работа и своите планови и ќе бидат подготвени за претстојните настани. Со оперативниот план, работата на ЗИТ е јасно поделена и членовите на ЗИТ знаат точно кој е одговорен за определен дел од заедничката истрага.

Процесот за изготвување на Оперативниот план му помага на заедничкиот истражен тим соодветно да го предвиди потребното време за истрагата. Последователно, ова му овозможува на тимот да остане во зацртаната временска рамка во текот на истрагата и придонесува кон навременоста на посебните дејствија и на работата на поединечните членови на ЗИТ и на тимот во целост.

Дополнително, следејќи го Оперативниот план, членовите на ЗИТ полесно го задржуваат фокусот на крајната цел и на тој начин го избегнуваат непотребното трошење време на прашања од второстепенa важност. Оперативниот план опфаќа широк спектар важни оперативни теми и дополнително ги дефинира аспектите на ЗИТ, што, конечно, придонесува кон добро организирана и јасно дефинирана соработка во којашто сите членови на тимот знаат што треба да очекуваат од останатите.

Иако постоењето на Оперативен акциски план во писмена форма не е неопходно²⁹ за работата на ЗИТ, тој особено се препорачува поради горенаведените причини. Покрај тоа, тоа што сите членови на ЗИТ имаат еден ист документ што ги содржи истите информации води кон

²⁹ Единствениот македонски ЗИТ досега немаше оперативен акциски план во писмена форма.

помалку погрешни толкувања или заборавање на оперативните одлуки што веќе биле договорени.

Отсуството на Оперативен акциски план во писмена форма не значи дека ЗИТ ќе (или би можел да) работи без оперативен план во определена форма. Секој тим што сака да работи тимски и да постигне успешни резултати треба да се договори за определен вид план и за временската рамка на посебните активности што ќе се спроведуваат од страна на групата, како целина, или од страна на определени поединечни членови. Заедничкиот истражен тим не претставува исклучок од ова правило. Според тоа, следниве сугестии може да се користат како потсетник за формалниот или неформалниот план што го изготвува заедничкиот истражен тим.

Оперативниот акциски план треба да вклучува:

- опис на целта на ЗИТ;
- идентификација на локацијата (локациите) каде што ЗИТ веројатно ќе дејствува, опис на тоа како ќе се управува со ЗИТ и како ќе се води истрагата, земајќи го предвид националното законодавство, упатствата и постапките;
- опис на улогите на членовите и/или учесниците во ЗИТ, идентификувајќи ги и опишувајќи ги различните оперативни улоги и задачи на секој член и/или учесник во ЗИТ;
- список на посебните или конкретните мерки што треба да се спроведат, идентификувајќи ги и опишувајќи ги истражните активности за коишто се потребни посебни мерки или постапки, на пр., осомничени деца, жртви, опасно/непријателско работно окружување, итн.;
- посебно наведување на оперативните и истражните овластувања, идентификувајќи ги и опишувајќи ги посебните оперативни/истражни техники што ќе се користат во текот на истрагата, т.е., наметливо набљудување, информатори, лица со прикриен идентитет, следење на комуникации, итн., и поврзаното законодавство/постапка;
- опис на начинот на комуникација и размена на информации, утврдувајќи на кој начин ќе се разменуваат информациите, какви ќе бидат постапките за комуникации, јазикот на комуника-

- цијата, средствата за безбедна размена на информации и за чување на чувствителни податоци;
- одлука за собирање разузнавачки податоци, процена и утврдување на задачите;
 - одлука за тоа како/дали ќе се води финансиска истрага (следење на приносите од кривичните дела);
 - наведување како ќе се собираат доказите (со идентификување на законодавството, упатствата, постапките, итн. што мор да се земат предвид, вклучувајќи ја одговорната служба/лице, барања за превод на доказните материјали);
 - наведува што било договорено во врска со кривичното гонење (кој ќе гони кого, што и кога);
 - коментари за можното сведочење на членовите на ЗИТ пред судовите (идентификување на веројатноста некој член на ЗИТ да биде поканет на суд и соодветните национални постапки што би важеле во таквите случаи);
 - начините и околностите за откривање информации за истрагата, идентификувајќи ги правилата и постапките за сите јурисдикции во коишто ЗИТ веројатно ќе работи;
 - рамка за оперативните и стратешките состаноци (идентификувајќи ги и опишувајќи ги состаноците што ќе се одржуваат, нивната зачестеност и учесниците) и
 - сите одредби за администрацијата и логистиката (прашања поврзани со администрацијата, преводите, опремата, на пр., канцелариски простор, возила, ИТ опрема и каква било друга техничка опрема, средства, вработени, медиуми, прашања во врска со доверливоста, итн.).

Врз основа на таквиот акциски план конечно може да се започне со истражната работа и може да се спроведуваат конкретните активности. Водачот или водачите на ЗИТ мора да вршат надзор врз работењето и да се осигурат дека акцискиот план и работата ги земаат предвид сите релевантни промени на фактичката состојба.

Покрај тоа, водачот или водачите на ЗИТ мора да вршат постојани и редовни внатрешни процени.

Активностите на ЗИТ мора да се планираат и извршуваат што е можно побрзо и соодветно во секој конкретен случај.

IV. ЗАКЛУЧОК

Заедничкиот истражен тим е прилично нова алатка за меѓународна соработка во водењето истраги за прекуграничните кривични дела. Главните предности на истрагите што се спроведуваат во ЗИТ се:

1. синхронизирано водење на териториите на сите земји што се членки во ЗИТ, што резултира со најдобриот можен временски распоред, начин и редослед на спроведените истражни дејствија;
2. реалното овластување (без оглед дали е формално или не) на сите членови на ЗИТ да бидат непосредно или посредно вклучени во истражните дејствија во некоја друга земја што е членка на ЗИТ; ова резултира, како прво, во зголемено лично ангажирање на секој член на ЗИТ и, според тоа, во неговото/нејзиното лично чувство на одговорност за крајниот успех на истрагата, и, како второ, овозможува брза размена на релевантните информации, понекогаш дури и на лице место, што повторно води кон подобро синхронизирање на спроведените дејствија;
3. работата во тим го поттикнува тимскиот дух меѓу членовите на ЗИТ; таа ги присилува да се потпираат еден врз друг и, според тоа, да бидат поотоворени и поискрени во изразувањето на своите намери; заемната доверба потоа станува неизбежна последица на тоа.

Конечно, сите од горенаведените предности водат кон оптимален исход на конкретната кривична истрага. Ова е истовремено и главната цел и главната предност на секој ЗИТ.

Успешната борба против прекуграничниот криминал мора да биде неотповиклива обврска на секоја држава во која владее правото. Заедничкиот истражен тим е модерна алатка за меѓународна соработка во кривичната материја што се покажа како ефикасна во повеќе наврати. Ајде да ја користиме!

ПРИЛОГ 1

НАЦИОНАЛНА ПРАВНА РАМКА

АЛБАНИЈА

Закон за кривична постапка (пречистен текст од октомври 2010 година)

Член 10

Примена на меѓународни договори

1. Односите со странските надлежни органи во кривичната материја се регулираат со меѓународни договори, кои Албанија ги ратификувала, општо признаени начела и норми, како и одредбите на овој Закон.

НАСЛОВ X

ЈУРИСДИКЦИСКИ ОДНОСИ СО СТРАНСКИ НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

ГЛАВА II

МЕЃУНАРОДНИ ЗАМОЛНИЦИ

ДЕЛ I

ЗАМОЛНИЦИ ОД СТРАНСТВО

Член 505

Овластувања на Министерството за правда

1. Министерот за правда одлучува да прифати замолница од странски надлежен орган во врска со комуникации, известувања и собирање докази, освен ако Министерот не процени дека бараните дејства се во спротивност со суверенитетот, безбедноста и интересите на државата.

2. Министерот не ја прифаќа замолницата кога е очигледно дека бараните дејства се изрично забранети со закон или се во спротивност со основните начела на правната држава во Албанија. Министерот не ја прифаќа замолницата кога постојат образложени причини да се смета дека одредени разгледувања во врска со расата, религијата, полот, националноста, јазикот, политичките убедувања или социјалната состојба би можеле да предизвикаат

негативно влијание врз спроведувањето на процесот, и кога е сигурно дека обвинетиот слободно за изразил својата согласност за замолницата.

3. Во случаи кога предмет на замолницата е повикување сведок, експерт или обвинет пред странски правосуден орган, Министерот за правда не ја прифаќа замолницата кога државата барател не обезбедила доволно гаранции за ненарушување на правата на наведеното лице.

4. Министерот има право да одбие замолница во случај кога државата барател не ги обезбеди потребните гаранции за заемност.

**Закон за јурисдикциски односи со странски надлежни органи во кривичната материја
(Сл. весник бр. 181/2009)**

ЗАМОЛНИЦА

Член 13

Видови замолници и поле на примена

1. Видови замолница се следниве:

- а) известување за судска покана за лице кое е предмет на истрага, обвинет, сведок, експерт, осудено лице, или друга страна во кривична постапка;
- б) известување за налози, одлуки на судски органи и други потребни документи поврзани со кривичната постапка во државата молител;
- в) мерки за обезбедување на имот за целите на кривичната постапка;
- г) испрашување на лице кое е под истрага, обвинето, осудено лице, сведок или експерт, дури и со одржување расправа преку телефонски или аудио-визуелни средства за поврзување;
- д) привремено префрлање на лица во притвор поради нивно испрашување;
- ѓ) други истражни дејства кои не се забранети со закон.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Закон за Заемна правна помош во кривичната материја (Сл. весник бр. 53/09,58/2013) (Федерација Босна и Херцеговина)

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1 (делокруг)

(1) Со овој закон се уредуваат условите и постапката за меѓународна правна помош во кривичната материја (во натамошниот текст: меѓународна правна помош), освен ако не е поинаку утврдено со меѓународен договор или ако меѓународен договор не постои.

(2) Меѓународна правна помош, во смисла на овој Закон, се дава во сите постапки во однос на кривични дела за чие што кривично гонење, во време на поднесувањето на замолницата за правна помош, надлежен е правосуден орган на државата молител.

(3) Меѓународна правна помош, во согласност со овој Закон, се дава во прекршочни постапки пред судови или управни органи во однос на прекршоци за кои според прописите на Босна и Херцеговина се предвидуваат затворски или парични казни, како и во случаи кога наведените постапки одлуката на управниот орган може да доведе до покренување постапка пред суд кој е стварно надлежен за кривичната материја.

(4) Меѓународна правна помош се дава, кога тоа е утврдено со меѓународен договор, и во однос на меѓународни судови и други меѓународни организации чијшто член е Босна и Херцеговина.

Член 24³⁰

(Заеднички истражни тимови)

(1) Доколку околностите на конкретниот предмет тоа го оправдуваат, со спогодба на надлежното обвинителство на Босна и Херцеговина со надлежните органи на странската држава, може да се формираат заеднички истражни тимови поради водење кривична истрага на територијата на една или на повеќе договорни страни кои го формираат заедничкиот тим за одреден временски период.

³⁰ Неофицијален превод на англиски јазик

(2) Спогодбата детално го утврдува следново: составот на тимот, задачите, овластувањата и временскиот период за кој се формира тимот. Со одобрение на потписничките на спогодбата, тимот може да продолжи со својата работа дури и откако крајниот рок наведен во спогодбата истекол.

(3) Барањето за формирање заеднички истражен тим треба да ги содржи податоците наведени во член 3 од овој Закон, и секоја заинтересирана страна може да поднесе такво барање. Барањето се доставува до надлежното обвинителство во Босна и Херцеговина преку Министерството за правда на Босна и Херцеговина, вклучувајќи ги предложениот состав на тимот. Истовремено, обвинителот на надлежното обвинителство на Босна и Херцеговина доставува такво барање, во случај да е потребно, до надлежниот странски правосуден орган.

(4) Тимот се формира на територијата на една од потписничките на спогодбата, на чијашто територија се очекува да се спроведуваат истражните мерки. Барањето содржи предлог за составот на тимот.

(5) Заеднички истражен тим може да се формира кога:

- а) истрагата на кривични дела, спроведени во една од државите, бара сложени и сеопфатни истражни дејствија кои се однесуваат на другата држава;
- б) Неколку страни спроведуваат истрага за кривични дела чијашто природа бара координирани и хармонизирани дејствија од страна на вклучените држави;
- в) истовремено треба да се спроведат истражни дејствија во Босна и Херцеговина и друга држава (држави);

(6) Заедничкиот истражен тим на територијата на Босна и Херцеговина дејствува според следниве општи услови:

- а) водачот на тимот е обвинителот од надлежното обвинителство во Босна и Херцеговина;
- б) Тимот спроведува истражни дејствија во согласност со кривичното законодавство во Босна и Херцеговина, додека домашните и странските членови на заедничкиот истражен тим ги извршуваат своите задачи под водство на водачот на тимот;
- в) Надлежното обвинителство во Босна и Херцеговина ги презема сите неопходни организациски мерки потребни за работењето на тимот.

(7) Странските членови на заедничкиот истражен тим имаат право да бидат сведоци на спроведувањето на истрагата на територијата на Босна и Херцеговина. Водачот на тимот може да одлучи поинаку доколку постојат посебни услови и во согласност со законодавството на Босна и Херцеговина.

(8) Водачот на тимот може да ги овласти странските членови на заедничкиот истражен тим да преземат одредени истражни мерки, во согласност со законодавството на Босна и Херцеговина и со дозвола на надлежните странски правосудни органи на државата која ги испратила тие членови.

(9) Доколку заедничкиот истражен тим треба да спроведува истражни дејствија на територијата на Босна и Херцеговина, домашните членови на тимот може да побараат од надлежните органи во Босна и Херцеговина тие да ги преземат овие дејствија. Ваквите дејствија се спроведуваат во согласност со законите на Босна и Херцеговина.

(10) Ако на заедничкиот истражен тим му треба помош од трета држава во текот на истрагата која се спроведува на територијата на Босна и Херцеговина, надлежен правосуден орган доставува замолница.

(11) Надлежните национални правосудни органи може да ги употребат информациите прибавени од страна на домашните или странските членови на тимот во текот на работењето на заедничкиот истражен тим, кои поинаку им се недостапни, за следниве намени:

- а) за намената за која бил формиран тимот;
- б) да откријат, истражат или гонат други кривични дела, со одобрени на државата чијшто странски членови имале пристап до ваквите информации;
- в) да спречат директно или сериозно загрозување на јавната безбедност, и без тоа да биде во спротивност со потстав б), ако кривичната истрага е поведена подоцна;
- г) за други цели ако страните кои го формирале тимот така се договориле.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 93

(Престанок на важењето на одредбите на Законот за кривична постапка на Босна и Херцеговина)

(1) Со влегувањето во сила на овој Закон престануваат да важат одредите од Глава XXX и Глава XXXI од Законот за кривична постапка на Босна и Херцеговина.

(2) Одредбите на Законот за кривична постапка на ентитетите и дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина кои се однесуваат на постапката за меѓународна правна помош треба да се усогласат со одредбите на овој Закон во рок од шест месеци од датумот на влегувањето во сила на овој Закон.

Член 94³¹

(упатства на Министерството за правда на Босна и Херцеговина)

Министерот за правда на Босна и Херцеговина донесува упатство со кое се регулираат постапките на надлежните органи на Босна и Херцеговина во соработка со Европрава, во согласност со член 3 од овој Закон.

Министерот за правда на Босна и Херцеговина може да издаде, во согласност со член 10 од овој Закон, упатства за формирање заеднички истражни тимови.

Закон за судот на Босна и Херцеговина (Сл. весник бр. 49/09, 74/09, 97/09)

Член 7

Кривична надлежност

(1) Судот е надлежен за кривични дела утврдени со Кривичниот законик на Босна и Херцеговина и други закони на Босна и Херцеговина.

(2) Судот понатаму е надлежен за кривични дела пропишани во законите на Федерацијата Босна и Херцеговина, Република Српска и Дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина, кога таквите кривични дела:

³¹ Неофицијален превод на англиски јазик

- а) го загрозуваат суверенитетот, територијалниот интегритет, политичката независност, националната безбедност или меѓународниот субјективитет на Босна и Херцеговина;
 - б) може да имаат сериозни реперкусии или штетни последици врз стопанството на Босна и Херцеговина или може да имаат штетни последици за Босна и Херцеговина или може да предизвикаат сериозни економски штети или други штетни последици вон територијата на ентитетот или дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина.
- (3) Во надлежност на судот исто така е следново:
- а) да заземе конечен и правно обврзувачки став врз спроведувањето на законите на Босна и Херцеговина и меѓународните договори по барање на кој било суд на ентитетите или кој било суд на дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина на кои им е доверено спроведувањето на законите на Босна и Херцеговина;
 - б) да донесе практични упатства за примена на кривичното материјално право на Босна и Херцеговина што е во надлежност на Судот во врска со кривичните дела геноцид, кривични дела против човечноста, воени злосторства и прекршувања на законите и практиките на војната, како и поединечната кривична одговорност поврзана со овие, по службена должност или по барање на кој било суд на ентитетите или на дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина.
 - в) да одлучува за прашања кои се однесуваат на спроведувањето на меѓународните и меѓуентитетските кривични прописи, вклучувајќи ги односите со Интерпол други меѓународни полициски институции, како што се одлуките за трансфер на осудени лица, екстрадиција и предавање на лица, кои друга држава, меѓународен суд или трибунал ги побарале од кој бил орган на територијата на Босна и Херцеговина.
 - г) да одлучува во случај на судир на надлежности меѓу судовите на ентитетите, меѓу судовите на ентитетите и судовите на дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина и меѓу Судот на Босна и Херцеговина и кој било друг Суд;
 - д) да одлучува за повторување на кривичната постапка за кривични дела предвидени со законите на Босна и Херцеговина.

Закон за обвинителството на Босна и Херцеговина (Сл. весник бр. 49/09, 97/09)

Член 12 Кривична надлежност

1.) Обвинителството е орган надлежен за водење истраги за кривични дела за кои е надлежен Судот на Босна и Херцеговина, како и кривично да гони сторители на кривични дела пред Судот на Босна и Херцеговина, во согласност со Законот за кривична постапка на Босна и Херцеговина и други применливи закони.

2.) Обвинителството е орган надлежен за примање барања за меѓународна правна помош во кривичната материја, како што е утврдено со законите, мултилатералните и билатералните договори и конвенции, вклучувајќи барања за екстрадиција или предавање барани лица од страна на судовите или органите на територијата на Босна и Херцеговина и други држави, меѓународни судови или трибунали. Кога за спроведување на барањето е потребна судска одлука, обвинителството е надлежно да поднесе барање за таква одлука.

3.) Посебните сектори, помеѓу другото, преземаат законски утврдени мерки за испитување и гонење на сторители на кривични дела како воени злосторства, организиран криминал, стопански криминал и корупција предвидени со закон, кога во наведените закони за тие дела е предвидена надлежноста на Судот на Босна и Херцеговина.

ХРВАТСКА

Закон за кривична постапка (Сл. весник бр. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13)

Член 201

Под условите предвидени со меѓународниот договор и посебен закон може да се поведе заедничка истрага за кривични дела предвидени со тој договор и посебен закон.

Член 202

(35) Заедничка истрага е постапувањето на полицијата, државниот обвинител и судот во согласност со меѓународните закони.

Хрватски Устав
(Сл. весник бр. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01,
55/01, 76/10, 85/10)

Член 134

Меѓународните спогодби склучени и ратификувани во согласност со Уставот и се јавно објавени, и кои се во сила, претставуваат дел од внатрешниот правен поредок на Република Хрватска и според правната сила се над законот. Овие одредби може да се менуваат или укинуваат само според услови и на начини утврдени во нив или во согласност со општите правила на меѓународното право.

Закон за државно обвинителство³²
(Сл. весник бр. 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13)
(Закон за државно обвинителство)

д. Заеднички истраги
Член 71.а

(1) Државното обвинителство на Република Хрватска може, врз основа на спогодби со надлежните органи на една или повеќе земји-членки, да формира заеднички истражен тим поради спроведување заедничка истрага за кривични дела сторени на територијата на Република Хрватска и во една или повеќе земји-членки. Составот на заедничкиот истражен тим се утврдува со спогодба.(2) Заеднички истражен тим може да се формира:

1. За сериозни и сложени истраги на кривични дела сторени на територијата на Република Хрватска, кои вклучуваат сторители поврзани со лица од други земји-членки;

2. Кога надлежното државно обвинителство на Република Хрватска и надлежните органи на една или повеќе земји-членки спроведуваат истрага на кривични дела чиешто околности бараат усогласен и координиран заеднички ангажман на надлежните органи на вклучените земји.

(3) Доколку се исполнети барањата од став 2 на овој член, тие претставуваат основа за доставување барање до друга држава за формирање заеднички истражен тим, особено во случаи на трговија со дрога и луѓе, како и кривични дела на тероризам.

³² Неофицијален превод на англиски јазик

Член 71.б

Барањето за формирање заеднички истражен тим, доставено до една или повеќе земји-членки, покрај податоците наведени во член 8(3) од Законот за заемна помош во кривичната материја, треба да содржи и предлог за составот на заедничкиот истражен тим.

Член 71.в

Заедничкиот истражен тим делува во Република Хрватска, односно на територијата на земјите-членки, чишто членови претставуваат дел од тој истражен орган, во согласност со следниве општи услови:

1. Ако заедничката истрага се спроведува во Република Хрватска, водачот на заедничкиот истражен тим е претставник на надлежното жупаниско обвинителство или на Управата за сузбивање на корупцијата и организираниот криминал (во натамошниот текст Управата),
2. Државниот обвинител или директорот на Управата, односно заменик-директорот на Управата или жупанискиот обвинител, во својство на водач на заедничкиот истражен тим, постапува во согласност со важечките закони на Република Хрватска,
3. Членовите на заедничкиот истражен тим ги извршуваат своите задачи според инструкциите на водачот наведен во став 2 од овој член, во рамките на овластувањата кои им ги утврдиле нивните надлежни органи во спогодбата за формирањето на тимот,
4. Република Хрватска ги осигурува потребните услови за работа на заедничкиот истражен тим на нејзината територија.

Член 71.г

(1) Членовите на заедничкиот истражен тим од други држави во кои се спроведува заедничката истрага (секундарни членови) имаат право да учествуваат во поединечни дејствија во рамките на заедничката истрага што се спроведува во Република Хрватска. Водачот на заедничкиот истражен тим може, во согласност со важечките закони на Република Хрватска, да не им дозволи учеството, но, мора да ги извести за причините за тоа.

(2) Водачот на тимот може, во согласност со важечките закони во Република Хрватска, да ги овласти секундарните членови на заедничкиот истражен тим да извршат поединечни дејствија, со одобрени на надлежните органи на Република Хрватска и земјата-членка од која што доаѓа секундарниот член.

(3) Кога заеднички истражен тим смета дека одредено дејствие треба да се изврши во Република Хрватска, членовите од Република Хрватска ќе побараат од надлежните органи да ги преземат таквите дејствија. Надлежните органи ги спроведуваат побараните дејствија во согласност со важечките закони на Република Хрватска.

Член 71.д

(1) Член на заедничкиот истражен тим од Република Хрватска може, за потребите на заедничката истрага, во согласност со важечките закони на Република Хрватска и во рамките на неговите надлежности, податоците со кои располага да им ги направи достапни на останатите членови на заедничкиот истражен тим.(2) Член на заедничкиот истражен тим може да ги користи податоците кои се стекнати во текот на неговото учество во заедничкиот истражен тим на територијата на друга држава, а кои не се достапни на надлежните органи од неговата/нејзината држава, за следниве цели:

1. За целите за кои е формиран заедничкиот истражен тим
2. Со претходно одобрение на земјата-членка во која што се најдени податоците, истите може да се искористат за откривање, истрага или гонење други кривични дела. Земјата-членка може да не даде такво одобрение само во случаи кога употребата на податоците би загрозило кривична истрага во таа земја-членка или ако таа земја-членка би одбила помош,
3. За спречување непосредна и сериозна закана по јавната безбедност, и во таков случај наведените податоци не можат да се користат, вон барањата наведени во став 2, за дополнително покренување кривична истрага,
4. За други цели, доколку е така договорено со земјите-членки коишто го сочинуваат заедничкиот истражен тим.

Член 71.ѓ

(1) Со претходно одобрение на членовите на заедничкиот истражен тим од други земји-членки, и доколку законите на тие земји го дозволуваат тоа, во работата на заедничкиот истражен тим на територијата на Република Хрватска може да учествуваат и други лица, како што се службеници на органи основани во согласност со Договорот за Европската Унија. (2) Правата кои ги имаат членовите или секундарните членови не се применуваат за овие лица, освен ако не е поинаку утврдено со спогодбата.

Член 71.е

Доколку заедничкиот истражен тим има потреба од правна помош од држава која не учествувала во основањето на заедничкиот истражен тим,

надлежните органи наведени во член 71.в од овој закон може да побараат меѓународна правна помош од надлежните органи на таа држава, во согласност со применливите меѓународни договори.

Член 71.ж

Доказите стекнати од странски правосуден орган во рамките на заедничкиот истражен тим се сметаат за законски според условот за заемност, доколку тоа не е во спротивност со начелата на националниот правен поредок.

Член 71.з

Република Хрватска е одговорна за штетата која му е нанесена на лице од страна на државниот обвинител или заменик-обвинителот во текот на извршувањето на задачите во текот на работењето како членови на заедничкиот истражен тим.

Закон за Управата за сузбивање корупција и организиран криминал (УСКОК)³³

(Сл. весник бр. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12)

(Закон за управата за сузбивање корупција и организиран криминал)

Член 17

(1) Секторот за меѓународна соработка и заедничка истрага:

1. во согласност со меѓународните договори, соработува со надлежните органи на други држави и меѓународни организации;
2. назначува членови во заеднички истражни органи, врз основа на меѓународни договори или одредби применливи за поединечни предмети, за целите на истрага, кривично гонење или правно застапување на обвиненијата за кривични дела пред кривични судови наведени во член 21 од овој закон, во Република Хрватска или една или повеќе земји-членки.

(2) При заеднички истраги водени во Република Хрватска, секторот за меѓународна соработка и заедничка истрага ја надгледува примената на домашното законодавство, како и почитувањето на суверенитетот на Република Хрватска. Секторот веднаш го информира директорот за сите забележани недостатоци или спорови кои не можат да се решат преку советување со надлежниот орган на друга држава или неговите претставници и, доколку е потребно, директорот бара мислење од министерот одговорен за работата на правосудството и министерот одговорен за меѓународни односи.

³³ Неофицијален превод на англиски јазик

(3) За потребите на заедничките истраги, Секторот за меѓународна соработка и заедничка истрага:

1. прима барања од друго држави за преземање посебни доказни дејствија поврзани со кривична дела во согласност со член 332 од Законот за кривична постапка и презема чекори пред надлежните судови,

2. во случај на многу итни дејства, кои надлежните органи на други држави, во согласност со посебна спогодба, се овластени да ги преземаат независно на територијата на Република Хрватска, секторот го надгледува спроведувањето внимавајќи надлежните органи на другата држава да не ја нарушат неповредливоста на домот или правото на лична слобода и достоинството на поединецот. По спроведувањето на овие дејства, секторот поднесува конечен извештај до директорот, кој може да побара овластените службени лица од овластената страна да бидат присутни при поднесувањето на извештајот,

3. прима барања од надлежните органи на другата држава за правна помош во случај на кривичната постапка наведена во член 21 од овој закон. Секторот го известува државното обвинителство на Република Хрватска за сите примени барања и за сите спроведени дејствија.

Закон за меѓународна правна помош во кривичната материја (Сл. весник бр. 178/04)

МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА ПОМОШ ВО КРИВИЧНА ПОСТАПКА КОЈА Е ВО ТЕК ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ИЛИ ДРУГА СТРАНСКА ДРЖАВА

Органи надлежни за обезбедување меѓународна правна помош и канали за комуникација

Член 6

(1) Домашните правосудни органи ги проследуваат барањата за меѓународна правна помош и информациите од член 18, став 1 од овој закон до надлежните странски органи преку Министерството за правда.

(2) Министерството за правда е надлежно за примање на барањата за меѓународна правна помош од надлежните странски органи, кои потоа ги проследува со домашните правосудни органи, освен ако не е очигледно дека барањето треба да се одбие.

(3) Министерството за правда може да го врати барањето на надлежните странски органи да го изменат или дополнат, и да утврди разумен рок за доставување на изменетото или дополнетото барање. По истекот на тој рок, барањето се извршува според состојбата на досието.

(4) По пат на отстапување од став 1 од овој член, домашните правосудни органи можат да го проследат барањето за меѓународна правна помош директно до странскиот правосуден орган, кога тоа изрично е предвидено во овој закон, и според условот на заемност, или кога таков канал е утврден со меѓународен договор (директна комуникација).

(5) Во случаите на директна комуникација од став 4 и став 7 од овој член, домашниот правосуден орган доставува примерок од барањето за меѓународна правна помош до Министерството за правда.

(6) Во итни случаи и кога постои заемност, Министерството за правда може да доставува и прима барања за меѓународна правна помош преку Интерпол.

(7) Во случаите на директна комуникација од став 4 од овој член, домашните правосудни органи можат да доставуваат и примаат барања за меѓународна правна помош преку Интерпол, според обврската од став 5 од овој член.

(8) Министерството за правда доставува и прима барања за меѓународна правна помош до и од странска држава со која Република Хрватска нема склучено меѓународен договор, како и во случаи кога со меѓународен договор изрично се предвидуваат дипломатски канали за достава, преку Министерството за надворешни работи.

КОСОВО

Закон за меѓународна правна соработка во кривичната материја (Сл. весник бр. 33/2013)

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Цел

1. Со овој закон се утврдуваат условите и постапките во врска со обезбедувањето меѓународна правна помош во кривичната материја, освен ако не е поинаку предвидено со меѓународни спогодби или во отсуство на меѓународна спогодба.

2. Во отсуство на меѓународна спогодба меѓу Косово и странска држава, меѓународната правна помош се обезбедува врз основа на начелата на заемност.

3. Постапките за меѓународна правна помош се предвидуваат со одредбите на Законот за кривична постапка, освен ако не е предвидена со овој Закон.

Член 2 **Дефиниции**

1. Поимите користени во овој закон го имаат следново значење:

1.1. Меѓународна правна помош во кривичната материја – секаков вид помош побарана од странска држава или од страна на Косово со цел обезбедување поддршка на истражни и правосудни постапки;

ПОД-ГЛАВА IV **ДРУГИ ФОРМИ НА СОРАБОТКА**

Член 97 **Општи одредби**

1. Помош според оваа Глава се обезбедува во согласност со Вториот дополнителен протокол на европската конвенција за заемна помош во кривичната материја од 1959, освен ако не е поинаку предвидено со домашните закони.

2. Главниот јавен обвинител е надлежен да одлучува за барањата во согласност со оваа Глава.

Член 98 **Заеднички истражни тимови**

1. Надлежните органи на Република Косово, со заедничка спогодба со една или повеќе земји, може да основаат заеднички истражни тимови за посебна цел и ограничен временски период, заради водење кривични истраги во една или повеќе земји кои го основаат тимот. Доколку страните се договорат, периодот може да се продолжи.

2. Заеднички истражни тимови може да се основаат кога:

2.1. истрагата на кривично дело во одредена држава вклучува сложени и исцрпни истраги кои се поврзани со други држави;

2.2. неколку држави спроведуваат истраги за кривични дела и околностите бараат координирана и заедничка акција на вклучените држави.

3. Заеднички истражни тимови може да се формираат на барање на која било од вклучените држави.

4. На членовите на заедничкиот истражен тим, кои се отстапени за тимот од нивните држави, може да им се дозволи да спроведуваат истраги на територијата на Република Косово, под водство на член на тимот од Косово, во согласност со спогодбата меѓу Република Косово и државата која го отстапува членот.

5. Членовите на заедничкиот истражен тим имаат право да бидат присутни при преземање истражни мерки во Република Косово. Меѓутоа, водачот на тимот може, од одредени причини, во согласност со националните закони, да одлучи поинаку.

6. Националните членови на заеднички истражен тим можат, во согласност со националните закони и во рамките на нивните овластувања, да му достават на тимот информации кои се достапни на Република Косово за целите на кривичната истрага која ја спроведува тимот.

7. Кога заеднички истражен тим има потреба од спроведување истражни мерки во Република Косово, домашните членови отстапени на тимот може да побараат од домашните надлежни органи да ги преземат таквите мерки. Таквите мерки се разгледуваат во Република Косово според условите кои би се примениле доколку тие биле побарани при домашни истраги.

8. Законски стекнатите информации од страна на домашен член на заеднички истражен тим, кои инаку не се достапни на домашните надлежни органи, може да се искористат за следниве цели:

8.1. за целите за кои тимот бил основан;

8.2. за откривање, истрага и гонење на други кривични дела, но со претходно одобрение на државата каде што информациите станале достапни;

8.3. за спречување непосредна и сериозна закана по јавната безбедност;

8.4. за други цели до степенот до кој тоа е договорено меѓу државите кои го основале тимот.

9. На лицата, различни од претставниците на надлежните органи на државите кои го основале заедничкиот истражен тим може да им се дозволи да учествуваат во дејствијата на тимот. Правата доделени на членовите на тимот во согласност со овој член не се применуваат на овие лица, освен ако тоа не е изрично договорено поинаку.

Член 102

Трошоци

1. Трошоците кои се однесуваат на екстрадиции од Република Косово до странски држави претрпени надвор од територијата на Република Косово ги сносат државите – баратели.
2. Трошоците кои се однесуваат на екстрадиции од други држави до Република Косово се обезбедуваат од буџетот на Република Косово.
3. Во согласност со овој Закон, останатите трошоци претрпени во текот на обезбедувањето меѓународна правна помош на територијата на Република Косово се обезбедуваат од буџетот на Република Косово.

Закон за кривична постапка

(Службен весник бр. 37/12)

Член 219

Меѓународни барања

1. Јавниот обвинител или надлежен судија, колку што е можно поскоро, иницира меѓународни правни барања, барања за екстрадиции, барања за трансфер на затвореници или барања за извршување пресуди.
2. Сите меѓународни барања се вршат во согласност со Законот за меѓународна правна соработка во кривичната материја, бр. 04/Л-31, или следен закон.
3. Сите меѓународни барања се вршат во согласност со Законот за меѓународна правна соработка во кривичната материја, бр. 04/Л-31, или последователен закон.
4. Министерот за правда конечно ги одобрува сите меѓународни барања до странски влади.
5. Јавниот обвинител или надлежниот судија не смеат да зборуваат во медиумите за меѓународни барања кои се планирани или се во тек, а медиумите ги упатуваат до Министерството за правда.
6. Доказите стекнати неформални од странски држави, агенции за извршување на законите, обвинители или судови се прифатливи доколку се придружени со изјава од таа странска држава, агенција за извршување на законите, јавни обвинители или суд со која се укажува дека доказот е веродостоен и бил стекнат во согласност со законите на таа странска држава. Ваквите докази не може да претставуваат единствената или одлучувачката основа за

прогласување вина. Ваквите информации на главното судење се придружени од изјава за поткрепување во согласност со член 263 од овој Закон.

7. Доколку Канцеларијата за меѓународна правна соработка прими и одобри барање за помош од странска држава, Канцеларијата за меѓународна правна соработка го доставува барањето до соодветниот обвинител кој поведува кривична постапка за стекнување на бараните информации или извршување на бараното дејствие. Доколку бараните информации или дејствија не се дозволени во законот или не е можно да се стекнат или извршат, јавниот обвинител ја информира Канцеларијата за меѓународна соработка и ја прекинува кривичната постапка.

ЦРНА ГОРА

Устав на Црна Гора (Службен весник бр. 1/07, 38/13)

Правен поредок Член 9

Ратификуваните и објавените меѓународни спогодби и општо прифатените правила на меѓународното право претставуваат составен дел од внатрешниот правен поредок, имаат предност пред домашното законодавство и се директно применливи кога ги регулираат односите различно од внатрешното законодавство.

Закон за заемна правна помош во кривичната материја (Службен весник бр. 4/08)

Член 2

- (1) Меѓународната правна помош се дава во согласност со меѓународна спогодба.
- (2) Доколку нема меѓународна спогодба или ако одредени прашања не се регулирани со меѓународна спогодба, меѓународна правна помош се дава во согласност со овој закон, под услов да постои заемност или да може да се очекува дека странската држава би извршила замолница за меѓународна правна помош на домашен правосуден орган.

Член 4

- (1) Домашен правосуден орган испраќа замолница за заемна правна помош до странски надлежни органи и прима замолници за заемна правна помош

од странски правосудни органи преку министерството задолжено за правосудството (во натамошниот текст „Министерството“).

(2) Во случаи кога нема меѓународен договор или заемност, Министерството испраќа и прима замолници за заемна правна помош преку дипломатски канали.

(3) Во случаи кога тоа е предвидено со меѓународна спогодба или кога постои заемност, Министерството испраќа и прима замолници за меѓународна правна помош преку надлежниот орган на странската држава како централен орган за комуникација.

(4) По исклучок, во случаи кога тоа е предвидено со меѓународна спогодба или кога постои заемност, домашниот правосуден орган може директно или индиректно да испраќа замолници за меѓународна правна помош до странскиот надлежен орган и да прима замолници за заемна правна помош од странската држава, со обврска да достави примерок од замолницата до Министерството.

(5) Во итни случаи, под услов да постои заемност, замолница за заемна правна помош може да се достави и прими преку Националното централно биро на Интерпол.

(6) Судовите и јавното обвинителство се одговорни за обезбедувањето заемна правна помош во согласност со законот.

V. ДРУГИ ФОРМИ НА МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА ПОМОШ

Член 42

Други форми на заемна правна помош се: доставување документи, писмени материјали и други предмети поврзани со кривичната постапка во државата-барател; заемна размена на информации, ако и преземање поединечни процедурални дејства; сослушување на обвинетиот, сведок и вештак, вклучувајќи сослушување по пат на видео и телефонска конференција, увид на местото на злосторството, претрес на објекти и лица, привремено одземање предмети, мерки за таен надзор, заеднички истражни тимови, доставување информации за банкарски трансакции, ДНК анализа, привремено предавање на лице лишено од слобода поради сведочење, доставување информации од казнената евиденција, информации за пресуди и други и процедурални дејства.

Член 43

(1) Министерството прима и доставува замолници за формите на заемна правна помош наведени во член 42 од овој закон во согласност со член 4 од овој закон.

(2) За дозволеноста и методот на извршување на дејството кое е предмет на замолницата од странскиот правосуден орган одлучува судот во согласност со домашниот закон и меѓународните спогодби.

Член 44

(1) По замолницата од странскиот правосуден орган, домашниот правосуден орган може да одобри присуство на странско службено лице и лице кое има правен интерес за извршувањето на дејството побарано со замолницата.

(2) Во случај да се одобри присуство по замолницата наведена во став 1 од овој член, домашниот правосуден орган испраќа известување до странскиот правосуден орган за местото и времето на извршувањето на дејството побарано во замолницата.

Член 45

Процедуралните дејства кои ги презел странскиот правосуден орган во согласност со својот закон во кривичната постапка се изедначени со релевантните процедурални дејствија преземени од домашен правосуден орган во рамките на кривичната постапка, освен ако тоа не е во спротивност со начелата на домашниот правосуден систем и општо прифатените начела на меѓународното право.

Член 46

Заемна правна помош нема да се даде ако замолницата се однесува на воено кривично дело.

Член 47

Заемната правна помош наведена во член 42 од овој Закон може да се одбие:

(1) ако замолницата на државата барател се однесува на политички кривични дела;

(2) ако извршувањето на замолницата на државата барател може да го наруши суверенитетот, уставниот поредок, безбедноста и други суштински интереси на Црна Гора.

СРБИЈА

Закон за заемна помош во кривичната материја (Сл. весник бр. 20/09)

Надлежни органи

Член 4

Органите надлежни за извршување заемна помош ги вклучуваат домашните судови и јавните обвинителства (во натамошниот текст: правосудни органи) утврдени со закон.

Одредени дејствија од постапката за заемна помош ги извршуваат Министерството за правда, Министерството за надворешни работи и Министерството за внатрешни работи.

Барањето за заемна помош доставено до орган кој не е надлежен без одложување се проследува до надлежниот орган на обработка, и органот кој го доставил барањето се известува за тоа.

Предмет на други видови заемна помош

Член 83

Други видови заемна помош вклучуваат:

- 1) извршување процедурални дејствија, како што се издавање и достава на писмени налози и покани, сослушување на обвинетиот, испитување на сведоци и вештаци, увид, претрес на објекти и лица, привремено одземање предмети;
- 2) спроведување мерки како што се надзор и снимање на телефонски и други разговори и комуникација, како и фотографирање и видео-снимање на лица, контролирана испорака, обезбедување симулирани деловни услуги, склучување симулирани легални зделки, ангажирање истражители со прикриен идентитет, автоматска обработка на податоци;
- 3) размена на информации и доставување налози и предмети поврзани со кривичната постапка во тек во државата барател, доставување податоци без замолница, користење аудио и видео-конференциски повици, основање заеднички истражни тимови;
- 4) привремено предавање на лице лишено од слобода заради испитување од страна на надлежен орган на државата-барател.

Заеднички истражни тимови

Член 96

Доколку околностите на предметот тоа го одобруваат, со спогодба на министерот одговорен за правосудството и странска држава може да се основа заеднички истражен тим.

Устав на Република Србија

(Сл. весник бр. 98/06)

Меѓународни односи

Член 16

Надворешната политика на Република Србија се заснова врз општо прифатени начела и правила на меѓународното право.

Општо прифатените правила на меѓународното право и ратификуваните меѓународни договори претставуваат составен дел од правниот систем на Република Србија и директно се применуваат.

Ратификуваните меѓународни договори мора да бидат во согласност со Уставот.

ПОРАНЕШНАТА ЈУГОСЛОВЕНСКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Закон за кривична постапка

(Сл. весник бр. 150/10)

ЈАВЕН ОБВИНИТЕЛ И ПРАВОСУДНА ПОЛИЦИЈА

1. Јавен обвинител

Член 39

Права и обврски на јавниот обвинител

(1) Основно право и должност на јавниот обвинител е да ги гони сторителите на кривични дела за кои гонењето се презема по службена должност.

(2) Во предметите за кривични дела за кои гонењето се презема по службена должност, јавниот обвинител има право и должност да:

- ги насочува дејствијата на органите надлежни за откривање и пријавување на кривичните дела и на нивните сторители,

- предлага или да издава наредба за преземање на посебни истражни мерки, под услови и на начин определени со овој закон,
- донесува наредба и да спроведува истражна постапка,
- пронаоѓа, предлага и да обезбедува докази, под услови и на начин определени со овој закон,
- предлага привремени мерки заради обезбедување на имот или предмети прибавени со кривично дело или заради извршување на мерката конфискација,
- одлучува за одлагање на кривичното гонење под услови и на начин определени со овој закон,
- предлага издавање на казнен налог под услови определени со овој закон,
- преговара и да се спогодува со обвинетиот за признавање на вина, на начин и под услови определени со овој закон,
- поднесува и застапува обвиненија пред надлежниот суд,
- поднесува жалби против неправосилни судски одлуки и вонредни правни лекови против правосилни судски одлуки,
- одлучува по жалба на оштетениот во случаи утврдени со овој закон и
- презема и други дејствија утврдени со закон.

(3) Јавниот обвинител поведува посебни постапки и учествува во нив кога тоа е пропишано со посебен закон.

Член 40

Надлежност на јавниот обвинител

(1) Стварната надлежност на јавниот обвинител е определена според одредбите што важат за надлежноста на судот за подрачјето за кое е избран јавниот обвинител и со Законот за Јавното обвинителство.

(2) Месната надлежност на јавниот обвинител се определува според одредбите што важат за надлежноста на судот за подрачјето за кое е избран јавниот обвинител. (3) Судирот на надлежност меѓу јавните обвинители го решава непосредно повисокиот јавен обвинител.

(4) Кога постои опасност од одлагање, дејствијата во постапката ќе ги преземе и ненадлежен јавен обвинител, но за тоа мора веднаш да го извести надлежниот јавен обвинител.

Закон за меѓународна соработка во кривичната материја

(Службен весник бр. 124/10)

ГЛАВА II

МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА ПОМОШ

Поим

Член 15

Меѓународната правна помош опфаќа:

- извршување процесни дејствија како што се доставување на списи, писмени докази и предмети што се во врска со кривичната постапка во државата молител,
- доставување на спонтани информации,
- размена на определени информации и известувања,
- привремен пренос на лица лишени од слобода,
- прекугранично набљудување,
- контролирана испорака,
- користење на лица со прикриен идентитет,
- заеднички истражни тимови,
- следење на комуникации,
- испитување по пат на видеоконференција,
- испитување по пат на телефонска конференција,
- претрес на простории и лица,
- привремено обезбедување на предмети, имот или средства кои се во врска со кривичното дело,

- привремено замрзнување, заплenuвање и задржување на фондови, банкарски сметки и финансиски трансакции или приноси од кривично дело,
- конфискација на имот и имотна корист,
- одземање на предмети,
- заштита на личните податоци,
- кривична и граѓанска одговорност на функционерите и
- доставување на изводи од казнена евиденција.

Заеднички истражни тимови

Член 38

(1) Домашните надлежни органи за откривање и гонење организиран криминал и корупција можат да бидат дел од заедничкиот истражен тим со странски надлежни органи, формиран за определена цел и со ограничено траење и можност за негово продолжување кога постои согласност од државите кои го формирале тимот.

(2) Државите кои го формирале тимот од ставот (1) на овој член со договор го определуваат составот на тимот и тој се формира на територија на една од државите.

(3) Заедничкиот истражен тим може да се формира кога во рамките на истражната постапка треба да се спроведат сложени истражни дејствија поради мобилизација на значителни средства, како и кога е потребно координирано и усогласено постапување на заинтересираните страни заради комплексноста на случајот.

(4) Заедничкиот истражен тим ги спроведува своите активности во согласност со законодавството на државата на чија територија се преземаат. Одговорно лице на тимот е претставник на надлежниот орган учесник во кривичната истрага на државата на чија територија тимот презема дејствија. Потребните организациони

услови за дејствување на тимот ги обезбедува државата на чија територија тимот презема дејствија.

(5) Кога заедничкиот истражен тим има потреба од помош од држава што не учествувала во формирање на тимот, барање за правна помош може да биде доставено и до таа држава.

Кривична одговорност на овластени лица**Член 39**

Во текот на спроведувањето на активностите утврдени во членовите 35, 36, 37 и 38 од овој закон, овластените службени лица од странската држава на чија територија не се преземале дејствија, се изедначуваат со овластени службени лица во Република Македонија каде што се преземале дејствијата во однос на делата кога тие се жртви или кои тие ги сториле, освен ако Република Македонија и странската држава поинаку не се договориле.

ЗАКОН ЗА ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО**(Службен весник бр. 150/07)****Член 36**

Јавното обвинителство на Република Македонија во рамките на меѓународните договори остварува непосредна соработка со јавни обвинителства од другите држави, особено на планот на спречување и гонење на организираниот криминал и други тешки форми на криминал преку непосредна размена на податоци, непосредна соработка, едукација, специјализација на кадри и други форми на соработка.

СОРАБОТКА СО ЕВРОПРАВДА

Одлука на Советот за Европранда (2009)

Член 26а

Односите со трети земји и организации

1. Доколку е потребно за извршување на своите задачи, Европранда може да се воспостави и одржува односи на соработка со следните субјекти:

(а) трети земји;

(б) организација како што се:

(i) меѓународни организации и нивните подредени тела кои се регулирани со јавното право;

(ii) други тела кои се регулирани со јавното право кои се базираат на договор помеѓу две или повеќе држави, како и

(iii) Меѓународната Организација на криминалната полиција (Интерпол).

2. Европранда може да склучува договори со субјектите наведени во став 1. Таквите спогодби особено може да се однесуваат на размена на информации, вклучувајќи и лични податоци и привремено преместување на службеници за врски или судии за врски во Европранда. Таквите спогодби или договори за работа може само да се заклучат по консултација со Европранда со Заедничкиот надзорен орган во врска со одредбите за заштита на податоците и по одобрување од Советот, постапувајќи со квалификувано мнозинство. Европранда го известува Советот за какви било планови кои ги има за влегување во какви било преговори, а Советот може да извлече какви било заклучоци кои ги смета за соодветни.

3. Договорите кои се наведени во став 2 кои содржат одредби за размена на лични податоци може да се заклучат доколку односниот субјект е предмет на Конвенцијата на Советот на Европа од 28 јануари 1981 година, или по оценувањето кое го потврдува постоењето на соодветно ниво на заштита на податоците кои се обезбедени од страна на тој субјект.

4. Договорите од став 2 ги вклучуваат одредбите за следење на нивното спроведување, вклучувајќи го и спроведувањето на правилата за заштита на податоците.

5. Пред влегувањето во сила на договорите кои се наведени во став 2, Европска правда директно може да добие информации, вклучувајќи ги и личните податоци, доколку тоа е неопходно за легитимно извршување на своите задачи.

6. Пред влегувањето во сила на договорите кои се наведени во став 2, Европска правда може според условите кои се утврдени во член 27 (1), директно да пренесува информации, освен лични податоци на овие лица, доколку тоа е неопходно за легитимно извршување на задачите на примачот.

7. Европска правда може, под условите кои се утврдени во член 27 (1), да пренесува лични податоци до субјектите кои се наведени во став 1, кога:

(а) тоа е неопходно во поединечни случаи, за целите на спречување или борба против кривични дела за кои Европска правда е надлежна, и

(б) Европска правда има склучено договор како што е наведено во став 2 со субјект кој ќе влезе во сила и кој ќе овозможува пренос на такви податоци.

8. Сите последователни слабости, или значителна веројатност од неуспех, од страна на субјектите кои се наведени во став 1 при исполнување на условите кои се наведени во став 3, веднаш ќе бидат доставени од страна на Европска правда до Заедничкото надзорно тело и засегнатите земји-членки. Заедничкото надзорно тело може да спречи натамошна размена на лични податоци со соодветни субјекти, додека не се увери дека се обезбедени соодветни правни лекови.

9. Меѓутоа, дури и ако условите кои се наведени во став 7 не се исполнети, националниот член може постапувајќи во својство на надлежен државен орган и во согласност со одредбите на своето национално законодавство, по исклучок и со единствена цел за преземање итни мерки за да се спречи неизбежна сериозна опасност која се заканува на лице или на јавната безбедност, да врши размена на информациите кои вклучуваат лични податоци. Националниот член ќе биде одговорен за законитоста на одобрувањето на соопштувањето. Националниот член е должен да води евиденција за достави на податоци и за основата за таквите доставки. Доставите на податоците ќе бидат одобрени само доколку примачот ветува дека податоците ќе бидат искористени само за намената за која биле доставени.

Член 27 **Пренос на податоци**

1. Пред Европавда да размени информации со субјектите кои се наведени во член 26а, националниот член на земјата-членка која поднесува информација дава своја согласност за пренос на таа информација. Во соодветни случаи националниот член се консултира со надлежните органи на земјите-членки.

2. Европавда е одговорна за законитоста на пренос на податоци. Европавда води евиденција за сите преноси на податоци во согласност со членовите 26 и 26а и за причините за таквата преноси. Податоците се пренесуваат само доколку примателот ветува дека податоците ќе бидат искористени само за намената за која се пренесуваат.

Член 27а **Судии за врска кои се назначени во трети земји**

1. За целите на олеснување на судската соработка со трети земји во случаи во кои Европавда обезбедува помош во согласност со оваа одлука, Академијата може да испраќа судии за врски во трета земја, во зависност од договорот како што е наведено во член 26а со таа трета држава. Пред да се склучат преговорите со трета земја, Советот, постапувајќи со квалификувано мнозинство, ќе го даде своето одобрување. Европавда го известува Советот за какви било планови кои ги има за влегување во какви било преговори, а Советот може да извлече било какви заклучоци кои ги смета за соодветни.

2. Од судиите за врски кои се наведени во став 1 се бара да имаат искуство во работење со Европавда и доволно познавање на судската соработка и начинот на работа на Европавда. Назначувањето на судијата за врски во име на Европавда е предмет на претходна согласност од судијата и на неговата земја-членка.

3. Кога судија за врски назначен од Европавда е избран меѓу националните членови, заменици или помошници, тој:

- (i) ќе биде сменет во неговата функција како национален член, заменик или помошник, од земјата-членка;
- (ii) го губи правото да ги користи овластувањата кои му се дадени во согласност со членовите 9а до 9д. 4.

Без да е во спротивност со член 110 од Правилникот за службениот персонал на Европските заедници кој е утврден со Регулативата (ЕЕЗ, Евроатом,

ЕЗЈЧ) бр. 259/68 (*), Академијата составува правилата за назначување на судии за врски и го усвојува неопходното спроведување на договорите во однос на ова, во консултација со Комисијата.

5. Активностите на судиите за врски кои се назначени од Европранда ќе бидат предмет на надзор од страна на Заедничкото надзорно тело. Судиите за врски доставуваат извештај до Академијата која на соодветен начин го известува Европскиот парламент и Советот во годишниот извештај за нивните активности. Судиите за врска ги информираат националните членови и националните надлежни органи за сите случаи во врска со нивната земја-членка.

6. Надлежните органи на земјите-членки и судиите за врски кои се наведени во став 1 директно може да контактираат меѓусебно. Во такви случаи, судијата за врски го информира засегнатиот национален член за таквите контакти.

7. Судиите за врски од став 1 се поврзуваат со Системот за управување со предмети.

Член 27б

Барања за судска соработка во и од трети земји

1. Европранда може со согласност од засегнатите земји-членки да го координира извршувањето на барањата за судска соработка, издадени од трета земја каде што овие барања се дел од истата истрага и бараат извршување во најмалку две земји-членки. Барањата кои се наведени во овој став може да се пренесуваат на

Европранда од страна на надлежен државен орган.

2. Во случај на итност и во согласност со член 5а, КП може да ги добие и обработи барањата кои се наведени во став 1 на овој член и барањата кои се издадени од страна на трета земја која има склучено договор за соработка со Европранда.

3. Без да е во спротивност со член 3 (2), кога барањата за судска соработка, кои се однесуваат на истата истрага и бараат егзекуција во трета земја, се направени, Европранда исто така, може со согласност од засегнатите земји-членки, да ја олесни судската соработка со таа трета држава.

4. Барања кои се наведени во ставовите 1, 2 и 3 може да се пренесат преку Европранда, доколку тоа е во согласност со инструментите кои се применуваат на односот меѓу таа трета земја и Европската унија или засегнатите земји-членки.

ПРИЛОГ 2

МЕЃУНАРОДНА ПРАВНА РАМКА

ВТОР ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАЕМНА ПОМОШ ВО КРИВИЧНАТА МАТЕРИЈА

Член 20 - заеднички истражни тимови

1) Надлежните органи на две или повеќе страни можат, со заемна согласност, да формираат заеднички истражен тим, за определена цел и со ограничено траење со можност за продолжување на траењето со заемна согласност на сите страни што го формирале тимот. Составот на тимот е утврден во договорот.

Заеднички истражен тим може да се формира особено во следните случаи:

- а. кога во рамките на истражната постапка што се води од една страна за откривање на делото, треба да се спроведат комплицирани истражни дејства што повлекуваат мобилизација на значителни средства, што се однесуваат и на другите страни;
- б. кога повеќе страни спроведуваат истраги за дела за кои, поради околностите на предметот, потребно е координирано и усогласено делување на вклучените страни.

Барањето за формирање заеднички истражен тим може да го поднесе секоја заинтересирана страна. Тимот се формира во една од страните во кои треба да се спроведе истрагата.

2) Покрај информациите содржани во соодветните одредби на член 14³⁴ од Конвенцијата, барањата за формирање заеднички истражен тим содржат и предлози за составот на тимот.

³⁴ Европска Конвенција за меѓусебна помош во кривичната материја (1959 година) – член 14

1. Барањата за заемна помош го наведуваат следново:
 - а. органот кој го доставува барањето,
 - б. предметот и причината за барањето,

3) Заедничкиот истражен тим делува на територијата на страните што го формирале под следниве општи услови:

а. Водач на тимот е претставник на надлежниот орган – учесник во кривични истраги – од страната на чијашто територија тимот интервенира. Водачот на тимот делува во рамки на неговите/нејзините надлежности во согласност со националниот закон;

б. Тимот ги спроведува своите активности во согласност со законот на страната на чијашто територија тимот интервенира. Членовите на тимот и отстапените членови на тимот ги вршат нивните задачи под раководство на лицето наведено во потстав а., имајќи ги предвид условите поставени од неговите органи во договорот за формирање на тимот;

в. Страната на чијашто територија тимот интервенира ги обезбедува потребните организациски услови за неговото делување.

4) Во овој член, членовите на заедничкиот истражен тим од страната на чијашто територија тимот интервенира се нарекуваат „членови“, додека членовите кои им припаѓаат на другите страни се нарекуват „отстапени членови“.

5) Отстапените членови на заедничкиот истражен тим имаат право да бидат присутни во текот на спроведувањето на истражните дејства во страната во која се интервенира. Меѓутоа, водачот на тимот може, поради посебни причини, да одлучи поинаку, со почитување на законот на страната на чијашто територија интервенира тимот.

6) На отстапените членови на заедничкиот истражен тим, во согласност со законот на страната во којашто се интервенира, водачот може да им довери задача да преземат одредени истражни дејства, ако постои согласност од надлежните органи на страната во која се интервенира и на страната која ги отстапила.

7) Кога заедничкиот истражен тим има потреба да бидат преземени истражни дејства во некоја од страните што го формирале, посебните членови на тимот на споменатата страна можат да побараат од нивните надлежни органи да ги преземат тие дејства. Таквите дејства во оваа страна ќе се сметаат како да биле побарани во рамки на некоја национална истрага.

в. доколку е можно, идентитетот и националноста на засегнатото лице, и
г. кога е потребно, името и адресата на лицето кое треба да добие покана.

2. Замолницата наведена во членовите 3, 4 и 5 го наведува и кривичното дело и содржи резиме на фактите.

8) Кога заедничкиот истражен тим има потреба од помош од некоја друга страна која не учествувала во неговото формирање, или од некоја трета држава, барањето за помош може да биде доставено од надлежните органи на државата во која се интервенира до надлежните органи на другата држава, во согласност со соодветните инструменти или спогодби.

9) Секој отстапен член на заедничкиот истражен тим може, во согласност со неговиот национален закон и во рамки на неговите надлежности, да му доставува на тимот информации што ѝ се на располагање на страната што го отстапила за водење на кривични истраги во тимот.

10) Информации законски стекнати од страна на член или отстапен член во рамки на учеството во заеднички истражен тим, а кои не можат да се добијат на друг начин од органите на соодветните страни, можат да бидат искористени за следниве цели:

а. за целите за кои тимот бил формиран;

б. за откривање, истрага и гонење на други кривични дела, но со претходна согласност на страната каде што информацијата била стекната. Ваквата согласност може да биде одбиена само во случај кога таквата употреба би ја загрозила кривичната истрага што ја води соодветната страна, или поради која би можело да биде одбиена правната помош;

в. за да се спречи непосредна и сериозна закана по јавната безбедност, и без тоа да биде во спротивност со потстав б., ако подоцна биде поведена кривична истрага;

г. за други цели, доколку за тоа се договорот страните што го формирале тимот.

11) Овој член не е во спротивност со другите постоечки одредби или договори што се однесуваат на формирање или интервенирање на заедничките истражни тимови.

12) До степенот до кој законите на засегнатите страни или одредбите на кој било правен инструмент што се применува меѓу нив тоа го дозволува, може да се склучат договори за да можат други лица, покрај претставниците на надлежните органи на страните што го формирале заедничкиот истражен тим, да учествуваат во активностите на тимот. Правата доделени на членовите и отстапените членови на тимот врз основа на овој член не се применуваат за овие лица, освен ако тоа не е изрично договорено поинаку.

Член 21 – Кривична одговорност на службени лица

Во текот на спроведувањето на активностите утврдени во членовите 17, 18, 19 и 20, службените лица на секоја страна која не е онаа во која се интервенирало се изедначени со нејзините службени лица во однос на делата чии жртви се тие или кои би ги сториле, освен ако не е поинаку договорено меѓу соодветните страни

Член 22 – Граѓанска одговорност на службени лица

1) Кога, во согласност со членовите 17, 18, 19 и 20, службените лица на некоја страна работат на територијата на друга страна, првата страна е одговорна за штетите што тие ќе ги причинат во текот на работењето, во согласност со законот на страната на чијашто територија тие делуваат.

2) Страната на чијашто територија се сторени штетите наведени во став 1 е одговорна за надомест на тие штети под услови што се применуваат за штети причинети од нејзини службени лица.

3) Страната чиишто службени лица сториле штета некому на територијата на друга страна, целосно ѝ го исплаќа износот што таа ќе го надомести на жртвите или на нивните правни застапници.

4) Без тоа да биде во спротивност со остварувањето на нивните права во однос на трети лица и со исклучок на став 3, секоја страна ќе се откаже, во случајот предвиден во став 1, од барањето надомест за штетата што ја претрпела од другата страна.

5) Одредбите на овој член се применуваат под услов страните да не се договориле поинаку.

Држава	Потпис	Ратификација	Влегување во сила
Албанија	13/11/2001	20/6/2002	1/2/2004
Босна и Херцеговина	17/5/2006	7/11/2007	1/3/2008
Хрватска	9/6/2004	28/3/2007	1/7/2007
Црна Гора	7/4/2005	20/10/2008	1/2/2009
Србија	7/4/2005	26/4/2007	1/8/2007
Поранешна југословенска Република Македонија	8/11/2001	16/12/2008	1/4/2009

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=182&CM=7&DF=&CL-=ENG>

КОНВЕНЦИЈА ЗА ПОЛИЦИСКА СОРАБОТКА ЗА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА

Член 27

Заеднички истражни тимови

(1) Надлежните органи на две или повеќе договорни страни можат, со заемна согласност, да формираат заеднички истражен тим, за определена цел и со ограничено траење, со можност за продолжување на траењето со заемна согласност на една или повеќе договорни страни што го формирале тимот. Составот на тимот е утврден во договорот за формирање на тимот.

(2) Заеднички истражен тим може да се формира особено во следните случаи:

- а) кога во рамките на истражната постапка што се води од една договорна страна за откривање на кривично дело, треба да се спроведат комплицирани истражни дејства што повлекуваат мобилизација на значителни средства, што се однесуваат и на другите договорни страни;
- б) кога повеќе договорни страни спроведуваат истраги за дела за кои, поради околностите на предметот, потребно е координирано и усогласено делување на вклучените договорни страни.

(3) Барањето за формирање заеднички истражен тим може да го поднесе секоја заинтересирана договорна страна. Тимот се формира во една од договорните страни во кои треба да се спроведе истрагата.

(4) Барањата за формирање заеднички истражен тим го вклучуваат органот кој го доставил барањето, целта за заедничкиот истражен тим, договорните страни каде што ќе интервенира заедничкиот истражен тим и предлозите за составот на заедничкиот тим.

(5) Заедничкиот истражен тим делува на територијата на договорните страни што го формирале под следниве општи услови:

- а) Водачот на тимот е претставник на надлежниот орган за спроведување закони кој учествува во кривични истраги од страната на чијашто територија тимот делува. Водачот на тимот делува во рамки на неговите/нејзините надлежности во согласност со националниот закон;
- б) Тимот ги спроведува своите активности во согласност со законот на страната на чијашто територија тимот делува. Членовите на тимот ги вршат нивните задачи под раководство на лицето наведено во пот-

став (а), имајќи ги предвид условите поставени од неговите органи во договорот за формирање на тимот.

(6) Во овој член, членовите на заедничкиот истражен тим од договорните страни кои им припаѓаат на страни кои не се страната на чијашто територија тимот делува се нарекуваат „отстапени“ членови на тимот.

(7) Отстапените членови на заедничкиот истражен тим имаат право да бидат присутни во текот на спроведувањето на истражните дејства во страната во која се интервенира. Меѓутоа, водачот на тимот може, поради посебни причини, да одлучи поинаку, во согласност со законот на страната на чијашто територија интервенира тимот.

(8) На отстапените членови на заедничкиот истражен тим водачот може, во согласност со законот на страната во којашто се интервенира, да им довери задача да преземат одредени истражни дејства, ако постои согласност од надлежните органи на страната во која се интервенира и на страната која ги отстапила.

(9) Кога заедничкиот истражен тим има потреба да бидат преземени истражни дејства во некоја од договорните страни што го формирале, посебните членови на тимот на споменатата страна можат да побараат од нивните надлежни органи да ги преземат тие дејства. Таквите дејства во оваа договорна страна ќе се сметаат како да биле побарани во рамки на некоја национална истрага.

(10) Кога заедничкиот истражен тим има потреба од помош од некоја друга страна која не учествувала во неговото формирање, или од некоја трета држава, барањето за помош може да биде доставено од надлежните органи на државата во која се интервенира до надлежните органи на другата држава, во согласност со соодветните инструменти или спогодби.

(11) Секој член на заедничкиот истражен тим може, во согласност со неговиот национален закон и во рамки на неговите надлежности, да му доставува на тимот информации што ѝ се на располагање на страната што го отстапила за водење на кривични истраги во тимот.

(12) Информации законски стекнати од страна на член или отстапен член во рамки на учеството во заеднички истражен тим, а кои не можат да се добијат на друг начин од органите за спроведување на законот на засегнатите договорни страни, можат да бидат искористени за следниве цели:

а) за целите за кои тимот бил формиран;

- б) за откривање, истрага и гонење на други кривични дела, но со претходна согласност на договорната страна каде што информацијата била стекната. Ваквата согласност може да биде одбиена само во случај кога таквата употреба би ја загрозила кривичната истрага што ја води соодветната договорна страна, или поради која би можело да биде одбиена правната помош;
- в) за да се спречи непосредна и сериозна закана по јавната безбедност, и без тоа да биде во спротивност со потстав (б), ако подоцна биде поведена кривична истрага;
- г) за други цели, доколку за тоа се договорот договорните страни што го формирале тимот.

(13) Овој член не е во спротивност со другите постоечки одредби или договори што се однесуваат на формирање или интервенирање на заедничките истражни тимови.

(14) До степенот до кој законите на засегнатите договорни страни или одредбите на кој било правен инструмент што се применува меѓу нив тоа го дозволува, може да се склучат договори за да можат други лица, покрај претставниците на надлежните органи на договорните страни што го формирале заедничкиот истражен тим, да учествуваат во активностите на тимот. Ваквите лица, на пример, може да бидат службени лица на меѓународни организации признаени од договорните страни. Правата доделени на членовите и отстапените членови на тимот врз основа на овој член не се применуваат за овие лица, освен ако тоа не е изрично договорено поинаку.

Држава	Датум на ратификација	Датум на депонирање на инструментот за ратификација (очекуван)	Влегување во сила на Конвенцијата (очекуван датум)
Албанија	11 септември 2006	31 мај 2007	10 октомври 2007
Босна и Херцеговина	11 април 2007	17 јули 2007	15 октомври 2007
Црна Гора	26 декември 2007	28 јануари 2008	1 мај 2008
Србија	23 јули 2007	10 септември 2007	11 декември 2007
Поранешна југословенска Република Македонија	1 јуни 2007	12 јули 2007	10 октомври 2007

<http://www.pccseesecretariat.si/index.php?page=documentspcc&item=35>

Дополнителна меѓународна правна основа, којашто исто така може да се искористи, со пошироко правно толкување (заемна помош во најширок можен степен):

КОНВЕНЦИЈА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ЗА ТРАНСНАЦИОНАЛЕН ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ

Член 19. Заеднички истраги

Државите-членки ја разгледуваат можноста за склучување билатерални или мултилатерални договори или договори во врска со работи кои се предмет на истраги, гонења или правни постапки во една или повеќе држави, вклучените надлежни органи да можат да формираат заеднички истражни органи. Во отсуство на вакви договори или аранжмани, заеднички истраги можат да бидат преземени со договор врз основа од случај до случај. Вклучените држави членки ќе обезбедат целосно почитување на суверенитетот на државата членка на чија територија се спроведува истрагата.

Држава	Потпис	Ратификација, Прифаќање (А), Одобрение (АА), Пристапување (а), Сукцесија (д)
Албанија	12 декември 2000	21 август 2002
Босна и Херцеговина	12 декември 2000	24 април 2002
Хрватска	12 декември 2000	24 јануари 2003
Црна Гора		23 октомври 2006
Србија	12 декември 2000	6 септември 2001
Поранешна југословенска Република Македонија	12 декември 2000	12 јануари 2005

http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&lang=en

Конвенцијата се применува за спречување, истрага и гонење во следниве случаи:

- учество во организирана криминална група
- перење приноси од криминал
- корупција
- попречување на правдата
- тежок криминал - кривично дело за кое е предвидена казна лишување од слобода најмалку четири години или повисока казна

каде што кривичното дело по природа е транснационално и вклучува организирана криминална група.

КОНВЕНЦИЈА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

Член 49. Заеднички истраги

Државите-членки ќе ја разгледаат можноста за склучување билатерални или мултилатерални договори или договори во врска со работи кои се предмет на истраги, гонења или правни постапки во една или повеќе држави, вклучените надлежни органи да можат да формираат заеднички истражни органи. Во отсуство на вакви договори или аранжмани, заеднички истраги можат да бидат преземени со договор врз основа од случај до случај. Вклучените држави членки ќе обезбедат целосно почитување на суверенитетот на државата членка на чија територија се спроведува истрагата.

Држава	Потпис	Ратификација, Прифаќање (А), Одобрение (АА), Пристапување (а), Сукцесија (д)
Албанија	18 декември 2003	25 мај 2006
Босна и Херцеговина	16 септември 2005	26 октомври 2006
Хрватска	10 декември 2003	24 април 2005
Црна Гора		23 октомври 2006
Србија	11 декември 2003	20 декември 2005
Поранешна југословенска Република Македонија	18 август 2005	13 април 2007

<http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/signatories.html>

КОНВЕНЦИЈА ЗА ПЕРЕЊЕ ПАРИ, ОТКРИВАЊЕ, ЗАПЛЕНА И КОНФИСКАЦИЈА НА ПРИНОСИ ОД КАЗНИВО ДЕЛО

Глава IV

Дел 2 – Помош за спроведување истрага

Член 16 – Обврска за давање помош

Страните ќе пружат една на друга, по барање, помош во најширок обем за идентификување и наоѓање на средства, приноси од казненото дело и друг имот што подлежи на конфискација. Ваквата помош ќе вклучи секаква мер-

ка која дава и обезбедува докази во поглед на постоење, локација или движење, природа, правен статус и вредност на гореспоменатиот имот.

Држава	Потпис	Ратификација	Влегување во сила
Албанија	22/12/2005	6/2/2007	1/5/2008
Босна и Херцеговина	19/1/2006	11/1/2008	1/5/2005
Хрватска	29/4/2008	10/10/2008	1/2/2009
Црна Гора	16/5/2005	20/10/2008	1/2/2009
Србија	16/5/2005	14/4/2009	1/8/2009
Поранешна југословенска Република Македонија	17/11/2005	27/5/2009	1/9/2009

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=182&CM=7&DF=&CL=ENG>

КОНВЕНЦИЈА ЗА КОМПЈУТЕРСКИ КРИМИНАЛ

Наслов 3 – Општи принципи во однос на укажувањето заемна помош

Член 25 – Општи принципи во однос на укажувањето заемна помош

1. Страните ќе си укажуваат заемна помош во најголема можна мерка со цел спроведување истрага и водење постапка во врска со кривични дела поврзани со компјутерски системи и податоци, или за прибирањето докази за одредено кривично дело во електронска форма.
2. Секоја страна ќе усвои такви законодавни мерки кои се неопходни за да се исполнат обврските предвидени со членовите од 27 до 35.
3. Секоја страна може, во итни случаи, да достави барање за заемна помош или да иницира комуникација во таа смисла со користење експедитивни средства, вклучувајќи факс или електронска пошта, во мера во која тие средства овозможуваат соодветен степен на безбедност и веродостојност (вклучувајќи употреба на енкрипција кога тоа е неопходно), или последователна потврда кога тоа го бара замолената страна. Замолената страна го прифаќа и одговара на барањето испратено преку овие експедитивни средства за комуникација.
4. Освен ако тоа е поинаку предвидено со членовите на оваа глава, заемната помош подлежи на условите предвидени со законот на замолената страна или применливите договори за заемна помош, вклучувајќи ја основата врз која замолената страна може да одбие соработка. Замолената страна нема

да го користи правото да одбие заемна помош во однос на кривичните дела наведени во членовите од 2 до 11 единствено само врз основа на барањето кое се однесува фискално кривично дело.

5. Во случаите кога на замолената страна, во согласност со одредбите на оваа глава, ѝ е дозволено да го услови укажувањето помош со постоење на двојна инкриминираниот, ќе се смета дека тој услов е исполнет без оглед дали законот на замолената страна го сместува кривичното дело во истата категорија кривични дела или го деномира со истата терминологија како страната замолител, доколку дејствието на извршување на делото за кое се бара помош е кривично дело според законот на замолената страна.

Држава	Потпис	Ратификација	Влегување во сила
Албанија	23/11/2001	20/6/2002	1/7/2004
Босна и Херцеговина	9/2/2005	19/5/2006	1/9/2006
Хрватска	23/11/2001	17/10/2002	1/7/2004
Црна Гора	7/4/2005	3/3/2010	1/7/2010
Србија	7/4/2005	14/4/2009	1/8/2009
Поранешна југословенска Република Македонија	23/11/2001	15/9/2004	1/1/2005

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CM=&DF=&CL-ENG>

ПРИЛОГ 3

ВОВЕД

Во однос на проблемите и потенцијалната анксиозност кои може да се произлезат при соочувањето со фактот дека треба да се изготви формална меѓународна спогодба, истата да се прифати и потпише, во делокругот на овој Прирачник, практичната поддршка беше изготвена на две нивоа.

Целта на првото ниво е да се биде колку што е можно попрактичен и поконкретен, обидувајќи се да се даде брз поглед на измислен пример за спогодба за формирање заеднички истражен тим изготвена за да претстави можна ситуација од вистинскиот живот со минималистички пристап кон формирањето заеднички истражен тим во прекугранична кривична истрага.

Второто ниво му пристапува на формалната спогодба од теоретско гледиште, без податоци за предмет. Моделот на спогодбата за формирање заеднички истражен тим е предлог како таа треба да изгледа и кои теми треба да се договорат. Страните на спогодбата треба да се договорат за тоа во спогодбата, и моделот се користи како основа за дискусии и преговори или како потсетник што може да се вклучи во спогодбата. Моделот исто така вклучува некои можности и сугестии кои можат да бидат вклучени во спогодбата според дискреционото право на договорните страни.

Договорот за ЗИТ секогаш треба да биде изготвен според објаснувањата дадени во содржинскиот дел од овој Прирачник.

ПРИМЕР НА СПОГОДБА ЗА ФОРМИРАЊЕТО НА ЗАЕДНИЧКИ ИСТРАЖНИ ТИМОВИ

Во согласност со:

член 20 од Вториот дополнителен протокол на Европската конвенција за меѓусебна помош во кривичната материја, член 27 од Конвенцијата за полициска соработка за Југоисточна Европа (КПС ЈИЕ) и член 19 од Конвенцијата на Обединетите нации против транснационален организиран криминал,

и

за Босна и Херцеговина, во согласност со член 24 од Законот за меѓународна правна помош во кривичната материја на Босна и Херцеговина,

за Црна Гора, во согласност со член 42 од Законот за заемна правна помош во кривичната материја на Република Црна Гора, и

за Србија во согласност со член 96 во врска со член 83 од Законот за заемна помош во кривичната материја на Република Србија.

1. Страни на спогодбата:

Следниве страни склучија спогодба за формирање заеднички истражен тим, во натамошниот текст „ЗИТ“:

1) Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (Обвинителство на Босна и Херцеговина), Kraljice Jelene 88, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina,

и

2) Vrhovno Državno Tužilaštvo Crne Gore (Врховно државно обвинителство на Црна Гора), Ul.Slobode br.20, Podgorica, Crna Gora

и

3) Okružno javno tužilaštvo Beograd (Окружно јавно обвинителство Белград), Savska 17/A, Beograd Serbia

Страните на спогодбата може да донесат заедничка одлука да поканат други држави, агенции и управи да станат страни на оваа спогодба.

2. Цел, опсег и мисија на заедничкиот истражен тим:

Спогодбата го опфаќа формирањето на ЗИТ за следниве цели:

За истрага на прекугранични криминални активности на криминална група под водство на А.Б., државјанин на Србија, кој заедно со В.Г. и Д.Ѓ., државјани на Црна Гора, и Е.Ж., З.С., И.Ј., К.Л., Љ.М. и Н.Њ., државјани на Босна и Херцеговина, вршат кривични дела на незаконско производство и дистрибуција на наркотици (хероин) во добро организирана криминална група и во големи количини.

Кривичните дела започнале во мај 2013 година и сè уште се одвиваат.

Во криминалната група владее јасна хиерархија каде што А.Б. ги носи сите клучни одлуки и ја води целата операција од Белград (Србија), Е.Ж. и З.С. се одговорни за производство на наркотиците во близина на Сараево (Босна и Херцеговина), И.Ј., К.Л., Љ.М. и Н.Њ. се одговорни за транспорт на наркотиците од Босна и Херцеговина до Србија и Црна Гора, В.Г. и Д.Ѓ. се одговорни за дистрибуирање на наркотиците во близина на Подгорица (Црна Гора) и за испорака на наркотиците преку брод до земјите на ЕУ.

Има уште многу членови во криминалната група и нивните соработници не се познати во моментот, но тие имаат значајна улога во производството и дистрибуирањето на наркотиците.

Опишаните криминални активности се тешко кривично дело во сите држави учеснички. Пропишаните казни во сите држави учеснички се повисоки од пет години.

Заедничкиот истражен тим заеднички го истражува кривичното дело на криминалната група при што:

во Србија, окружното јавно обвинителство на Белград, обвинителството за организиран криминал води истрага под бр.123/2013. Досега, српските надлежни органи успеале да го идентификуваат водачот на криминалната група, неговото живеалиште и телефонскиот број кој тој го користи. Српските членови во ЗИТ:

- собираат дополнителни информации за криминалните активности на водачот на криминалната група,
- обезбедуваат судски налог за прислушување на разговорите на водачот на криминалната група,

- ги споделуваат стекнатите информации во реално време со останатите членови на ЗИТ,
- спроведуваат понатамошна истрага на досега непознати лица од Србија кои учествуваат или ја поддржуваат криминалната група,
- ги одземаат нелегалните наркотици и го конфискуваат незаконски стекнатиот имот, и
- ги спроведуваат сите останати потребни истражни мерки договорени во ЗИТ.

Во Босна и Херцеговина, обвинителството на Босна и Херцеговина води истрага под број К-557/2013. Досега, надлежните органи во Босна и Херцеговина успеале да идентификуваат некои од членовите на криминалната група (Е.Ж. и З.С.) одговорни за производството на наркотици и идентификувале три можни локации каде се произведуваат наркотиците. Информацијата за локациите сè уште е непотврдена. Надлежните органи на Босна и Херцеговина:

- собираат информации за криминалните активности на членовите на криминалната група од нивната земја,
- собираат информации за локациите каде што се произведуваат наркотиците,
- обезбедуваат судски налог за претрес на објектот каде што се произведуваат наркотиците,
- ги идентификуваат рутите за транспорт на незаконски наркотици,
- ги споделуваат стекнатите информации во реално време со останатите членови на ЗИТ,
- спроведуваат понатамошна истрага на досега непознати лица од Босна и Херцеговина кои учествуваат или ја поддржуваат криминалната група,
- ги одземаат нелегалните наркотици и го конфискуваат незаконски стекнатиот имот, и
- ги спроведуваат сите останати потребни истражни мерки договорени во ЗИТ.

Во Црна Гора, Врховното државно обвинителство на Црна Гора, Посебниот оддел за организиран криминал ја води истрагата под број Кт-63/2013. До-

сега, надлежните органи на Црна Гора откриле неколку испораки на хероин од пристаништето во Бар, Црна Гора. Стекнатите информации покажаа дека нелегалните наркотици се чувале во близина на Подгорица и дошле од Босна и Херцеговина. Надлежните органи на Црна Гора ги идентификувале В.Г. и Д.Г. како лицата одговорни за обидите за испорака на нелегалните наркотици преку брод до Европската унија. Надлежните органи исто така ги идентификуваа И.Ј., К.Л., Љ.М. и Н.Њ. како лицата одговорни за транспорт на нелегалните наркотици до Подгорица. Досега спроведените истраги укажуваат дека барем уште десет членови се вклучени во криминалната група.

Надлежните органи на Црна Гора:

- собираат информации за криминалните активности на членовите на криминалната група од нивната земја,
- собираат информации за локациите каде што се чуваат наркотиците,
- обезбедуваат судски налог за претрес на објектот каде што се чуваат наркотиците за испорака,
- ги споделуваат стекнатите информации во реално време со останатите членови на ЗИТ,
- спроведуваат понатамошна истрага на досега непознати лица од Црна Гора кои учествуваат или ја поддржуваат криминалната група,
- ги одземаат нелегалните наркотици и го конфискуваат незаконски стекнатиот имот, и
- ги спроведуваат сите останати потребни истражни мерки договорени во ЗИТ.

Размената на наодите стекнати во текот на истрагите и организирањето на горенаведените присилни мерки се случува во рамките на ЗИТ без поднесување формално барање за заемна правна помош.

Сите документи се разменуваат директно меѓу членовите на ЗИТ и може да се добие помош од локалните полициски службени лица за врска одговорни за засегнатата област.

Страните може, доколку е потребно, да ја предефинираат целта, опсегот и мисијата на ЗИТ со едногласен заеднички договор во форма на дополнителна спогодба меѓу страните на ЗИТ, кои се претставени преку нивните соодветни водачи.

3. Период опфатен со спогодбата

Во согласност со оваа спогодба, овој ЗИТ може да делува во период од дваесет месеци од датумот на потпишување на оваа спогодба, односно од 2 декември 2013 година до 2 декември 2014 година.

Периодот на делување на ЗИТ може да се продолжи за одредено време, при што продолжувањето и прекинувањето на периодот мора да бидат едногласно договорени. Во таков случај, мора да се изготви дополнителна спогодба.

ЗИТ може да се распушти предвреме или едногласно или со просто мнозинство. Доколку ЗИТ се распушти со просто мнозинство, партнерите во ЗИТ претходно треба да постигнат договор за датумот кога ќе се предадат заштитените податоци. Во случај на предвременно прекинување на ЗИТ, нема да се спроведуваат нови истражни мерки засновани на ЗИТ.

4. Држава или држави каде што ќе делува ЗИТ

ЗИТ ќе делува во Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија.

Заедничкиот истражен тим ги спроведува своите операции во согласност со законот на државата во којашто делува во тоа одредено време. Доколку ЗИТ ја префрли оперативната база во друга држава, тогаш се применуваат законите на таа држава. Во случај да се појави потреба од истраги во трета држава, државите учеснички треба да бараат спогодба за постапката.

5. Места каде што ЗИТ има бази:

ЗИТ има база во следниве градови:

- Сараево, Босна и Херцеговина
- Подгорица, Црна Гора
- Белград, Србија

6. Договорен и работен јазик:

Државите учеснички се договориле договорниот јазик (измените и дополнувањата на оваа спогодба и соодветните преговори) да биде англискиот јазик.

Работните јазици утврдени за координирање и спроведување на заедничките истражни дејства (оперативни активности) се босански, српски, црногорски и англиски јазик.

Документите се разменуваат меѓу страните на оригиналниот јазик.

7. Водач или водачи на ЗИТ

Страните го назначија следново лице, кое ќе биде претставник на надлежните органи во државата или државите каде што тимот ќе делува, да биде водач на ЗИТ и под негово водство членовите на ЗИТ мора да ги спроведуваат своите задачи во државата на кој тој ѝ припаѓа:

Држава	Отстапен од (назив на орган)	Име	Ранг и припадност (правосуден, полициски или друг надлежен орган)
Босна и Херцеговина	Обвинителството на Босна и Херцеговина	Х.Х.	Обвинител
Црна Гора	Врховно државно обвинителство на Црна Гора	У.У.	Виш јавен обвинител
Србија	Окружно јавно обвинителство на Белград	З.З.	Окружен јавен обвинител

Доколку некое од горенаведените лица е спречено во извршувањето на неговите задачи, без одложување се назначува замена со заедничка согласност на страните во прилог кон спогодбата. Во итни случаи, доволно е страните на ЗИТ да дадат известување за замената во форма на допис. Ваквото известување потоа треба да се потврди во форма на прилог кон спогодбата.

8. Членови на ЗИТ

Покрај лицата наведени во членот за водачот или водачите на ЗИТ, следниве лица се членови на ЗИТ:

Држава	Отстапен од (назив на орган)	Име или идентификациски број	Ранг и припадност (правосуден, полициски или друг надлежен орган)	Улога
Босна и Херцеговина	Обвинителството на Босна и Херцеговина	А.Х.	Обвинител	Член на ЗИТ
Босна и Херцеговина	Полиција	Б.Х.	Виш полициски инспектор	Член на ЗИТ
Босна и Херцеговина	Полиција	В.Х.	Полициско службено лице	Член на ЗИТ
Црна Гора	Врховно државно обвинителство на Црна Гора	А.У.	Државен обвинител	Член на ЗИТ
Црна Гора	Полиција	Б.У.	Полициско службено лице	Член на ЗИТ
Србија	Полиција	А.З.	Виш полициски инспектор	Член на ЗИТ
Србија	Полиција	В.З.	Виш полициски службеник	Член на ЗИТ
Србија	Полиција	С.З.	Полициско службено лице	Член на ЗИТ

Доколку некое од горенаведените лица е спречено во извршувањето на неговите задачи, без одложување се назначува негова замена со заедничка согласност на страните во прилог кон спогодбата или со писмено известување од страна на надлежниот водач на ЗИТ.

Страните се должни да осигурат дека доволен број од членовите од нивната држава зборуваат англиски јазик за да се овозможи ефикасна комуникација меѓу членовите.

Членовите на ЗИТ сносат кривична и граѓанска одговорност за нивните дејства во согласност со законот на државата на чијашто територија делуваат.

9. Општи услови на спогодбата

Членовите на ЗИТ соработуваат и ги координираат нивните истраги кои се однесуваат на кривични дека сторени од опишаната меѓународна крими-

нална група. Членовите на ЗИТ ги споделуваат собраните информации и докази во реално време, без одложување. Комуникацијата меѓу членовите на ЗИТ е директна и без непотребни формалности.

Членовите на ЗИТ одлучуваат за временската рамка за истражните мерки и ги почитуваат крајните рокови.

Државите учеснички ги почитуваат истрагите во другите држави кои учествуваат во ЗИТ и ја планираат нивната истрага и спроведување на нивните истражни мерки со другите држави кои учествуваат во ЗИТ, преку членовите на ЗИТ.

Државите учеснички во ЗИТ ги решаваат сите непредвидени тешкотии кои се однесуваат на работата на заедничкиот истражен тим или истрагата на кривичните дела, што влегуваат во опсегот на работата на ЗИТ, преку дијалог со другите држави учеснички во ЗИТ. Државите учеснички прво се обидуваат да ги решат проблемите со комуникација меѓу лидерите на ЗИТ. Во случај таквата комуникација да не доведе до решение, државите учеснички во ЗИТ веднаш организираат средба меѓу надлежните органи на државите учеснички во ЗИТ и наоѓаат решение во вид на измени и дополнувања на оваа спогодба.

10. Посебни услови на спогодбата

Правосудните надлежни органи, како страни на спогодбата, водачите, како и членовите на ЗИТ имаат пристап до сите информации и докази собрани во текот на истрагите на ЗИТ и стекнати во текот на истрагата спроведена досега од страна на надлежните органи на државите кои учествуваат во ЗИТ.

На отстапените членови во рамките на заедничкиот истражен тим, под водство и присуство на надлежното службено лице овластено да спроведува истражни дејства во државата-домаќин, може да им се дозволи да учествуваат во истражните дејства во опсегот на применливиот закон на државата-домаќин, ако постои согласност од надлежните органи на страната која ги отстапила. Оттука, странските службени лица немаат овластувања да издаваат инструкции и мора да се осигури дека надлежно службено лице од државата-домаќин ќе може активно да учествува во поединечни мерки во секое време.

Сите информации и докази стекнати за или од страна на ЗИТ претставуваат дел од релевантното досие на предметот, сè додека според националниот закон, и под услов тоа да не биде во спротивност со применливиот закон во односната држава, тие не се класифицирани како доверливи и не се опфатени

ни во друга изјава што го спречува тоа. До партнерите на ЗИТ се доставуваат само декласифицирани информации и докази.

Доколку се докаже дека е неопходно за една од страните на спогодбата да испрати барање за заемна правна помош до трета држава, тогаш таа страна бара дозвола од третата држава да ги сподели сите наоди и стекнати докази како одговор на барањето со другите страни на спогодбата.

Од членовите на ЗИТ може да биде побарано да дадат изјави како сведоци што ќе се користат во правните системи на страните. Се подразбира дека членовите на ЗИТ може да бидат повикани да дадат докази во јурисдикција на другите страни. Националните закони кои ја регулираат професионалната тајност на јавните службени лица остануваат да важат.

11. Организациски мерки

Страните на оваа спогодба ги преземаат потребните организациски мерки за да му овозможат на ЗИТ да ја извршува својата работа. Трошоците за истражните дејства ги плаќаат надлежните органи на државата каде што се спроведуваат истражните мерки. Трошокот за толкувачите го плаќа државата која побарала толкувач, независно каде толкува толкувачот. Патните трошоци и трошоците за сместување на службените лица кои учествуваат во ЗИТ ги плаќа државата која ги отстапува. Нема посебен надоместок.

Службените лица од држава-учесничка во ЗИТ не смеат да носат службено оружје на територијата на друга држава која учествува во ЗИТ.

Не се дозволени соопштенија за печат сè додека сите држави во ЗИТ не ја спровеле својата истрага и целта на ЗИТ не е остварена.

12. Користење на информации и докази стекнати врз основа на ЗИТ:

Информациите и доказите законски стекнати во опсегот на ЗИТ може да се користат за следниве цели:

- за целите за кои ЗИТ бил основан;
- за откривање, истрага и гонење на други кривични дела, со претходно одобрение на државата учесничка каде што биле стекнати информациите. Ова одобрение може да се одбие само во случаите кога користењето на тие информации би имало негативно влијание врз кривична истрага во засегнатата држава учесничка или во случаи кога таа држава би можела да одбие да пружи помош,
- да спречи постоечки и сериозен ризик по јавната безбедност и, без оглед на претходната точка, ако потоа ќе биде поведена кривична истрага;

- за други цели, доколку за тоа се договориле државите кои го формирале ЗИТ;
- оваа спогодба не отстапува од постоечките обврски во националниот закон страните да преземат дејства (одземање, контролирана испорака) по детални информации примени од таа страна за локацијата на нелегалните супстанции.

Страните му доверуваат на водачот или на член на ЗИТ советодавна задача при стекнувањето докази. Неговата/нејзината улога вклучува давање насоки на членовите на ЗИТ за аспекти и постапки кои треба да се земат предвид при земањето докази. Лицето/лицата кои ја спроведуваат оваа функција треба да бидат наведени тука. Страните може да се информираат меѓу себе за сведочењата на членовите на ЗИТ.

13. Измени и дополнувања на спогодбата

Измените и дополнувањата на оваа спогодба треба да се потпишани од страните и приложени со оригиналната верзија на спогодбата.

14. Внатрешна евалуација

Најмалку на секои три месеци, водачите на ЗИТ го оценуваат постигнатиот напредок во однос на општата цел на ЗИТ, при што се утврдуваат и решаваат евентуалните идентификувани проблеми.

Откако делувањето на ЗИТ ќе заврши, страните можат, доколку е соодветно, да организираат средба за оценување на успешноста на ЗИТ.

ЗИТ може да изготви извештај за работењето, што може да покаже како оперативниот акциски план бил спроведен и кои резултатите биле постигнати.

Оваа спогодба е потпишана во 6 примероци.

Сараево, Босна и Херцеговина, 2 декември 2013 година

[Потписи на сите страни]

МОДЕЛ НА СПОГОДБА ЗА ФОРМИРАЊЕТО НА ЗАЕДНИЧКИ ИСТРАЖЕН ТИМ³⁵

Во согласност со:

(внесете домашна или меѓународна правна основа)

1. Страни на спогодбата:

Следниве страни склучија договор за формирање заеднички истражен тим, во натамошниот текст „ЗИТ“:

а) (Името на првата надлежна агенција/администрација на држава како страна на спогодбата)

и

б) (Името на втората надлежна агенција/администрација на држава како страна на спогодбата)

и

в) (Името на последната надлежна агенција/администрација на држава како страна на спогодбата)

Договорните страни може да донесат заедничка одлука да поканат други држави, агенции и управи да станат страни на овој договор.

2. Цел, опсег и мисија на заедничкиот истражен тим:

Спогодбата го опфаќа формирањето на ЗИТ за следниве цели:

а) Општи одредби

(Опис на посебната цел на ЗИТ. Тоа ги вклучува околностите на кривичното дело(дела) кои се истражуваат (датум, место и природа))

³⁵ Изготвено врз основа на постоечката спогодба за ЗИТ на Република Македонија со други држави и во согласност со насоките на ЕВРОПРАВДА за спогодби за ЗИТ

„ПРЕДЛОЗИ“

„Размената на наодите стекнати во текот на истрагите и организирањето на горенаведените присилни мерки се случува во рамките на ЗИТ без поднесување формално барање за заемна правна помош.“

„Сите документи се разменуваат директно меѓу членовите на ЗИТ и може да се добие помош од локалните полициски службени лица за врска одговорни за засегнатата област.“

Страните може, доколку е потребно, да ја предефинираат целта, опсегот и мисијата на ЗИТ со едногласен заеднички договор во форма на дополнителна спогодба меѓу страните на ЗИТ, кои се претставени преку нивните соодветни водачи.

б) Посебни одредби:

(Опис на предметот во сите држави кои се вклучени во ЗИТ и карактеристиките на истрагата во секоја земја)

(1) Истраги во државата А

(кој орган го истражува случајот, број на предметот, кои органи соработуваат и кои ќе учествуваат во ЗИТ, дотогаш стекнатите општи информации за предметот кои се однесуваат на конкретната држава (места, опсег, итн.), целта и опсегот на истрагата во одредена земја...)

(2) Истраги во државата Б

(3) Истраги во државата В

3. Период опфатен со спогодбата

Во однос на оваа спогодба, овој ЗИТ може да делува во текот на следниов период:

од:

[внесете датум]

до

[внесете датум]

Периодот на делување на ЗИТ може да се продолжи за одредено време, при што продолжувањето и прекинувањето на периодот мора да бидат едногласно договорени. Во таков случај, мора да се изготви дополнителна спогодба.

ЗИТ може да се распушти предвреме или едногласно или со просто мнозинство. Доколку ЗИТ се распушти со просто мнозинство, партнерите во ЗИТ претходно треба да постигнат договор за датумот кога ќе се предадат заштитените податоци. Во случај на предвременно прекинување на ЗИТ, нема да се спроведуваат нови истражни мерки засновани на ЗИТ.

4. Држава или држави каде што ќе делува ЗИТ

ЗИТ ќе делува во долунаведената држава или држави:

[Наведете ја државата/државите каде што ЗИТ треба да делува]

Заедничкиот истражен тим ги спроведува своите операции во согласност со законот на државата во којашто делува во тоа време. Доколку ЗИТ ја префрли оперативната база во друга држава, тогаш се применуваат законите на таа држава. Во случај да се појави потреба од истраги во трета држава, државите учеснички треба да бараат спогодба за постапката.

5. Места каде што ЗИТ има бази:

ЗИТ има база во следниве градови:

- „град“, „држава“
- „град“, „држава“
- „град“, „држава“

6. Договорен и работен јазик:

Државите учеснички се договориле договорниот јазик (измените и дополнувањата на оваа спогодба и соодветните преговори) да биде _____.

Работните јазици утврдени за координирање и спроведување на заедничките истражни дејства (оперативни активности) се _____, _____ и _____.

Толкувачите се користат во релевантната канцеларија на ЗИТ во _____, правосудните органи исто така имаат можност да користат толкувачи од полициските органи.

Документите се разменуваат меѓу страните на оригиналниот јазик.

7. Водач или водачи на ЗИТ

Страните го назначија следново лице, кое ќе биде претставник на надлежните органи во државата или државите каде што тимот ќе делува, да биде водач на ЗИТ и под негово водство членовите на ЗИТ мора да ги спроведуваат своите задачи во државата на кој тој ѝ припаѓа:

Држава	Отстапен од (назив на орган)	Име	Ранг и припадност (правосуден, полициски или друг надлежен орган)

Доколку некое од горенаведените лица е спречено во извршувањето на неговите задачи, без одложување се назначува замена со заедничка согласност на страните во прилог кон спогодбата. Во итни случаи, доволно е страните на ЗИТ да дадат известување за замената во форма на допис. Ваквото известување потоа треба да се потврди во форма на прилог кон спогодбата.

8. Членови на ЗИТ

Покрај лицата наведени во членот за водачот или водачите на ЗИТ, следниве лица се членови на ЗИТ:

Држава	Отстапен од (назив на орган)	Име или идентифи- кациски број	Ранг и припадност (правосуден, полициски или друг надлежен орган)	Улога

Доколку некое од горенаведените лица е спречено во извршувањето на неговите задачи, без одложување се назначува негова замена со заедничка согласност на страните во прилог кон спогодбата или со писмено известување од страна на надлежниот водач на ЗИТ.

„МОЖНОСТ“

Партнерите на ЗИТ треба да бидат известени на писмено за секоја измена на членовите на ЗИТ. Секое известување е во форма на анекс кон оваа спогодба, доколку останатите партнери на ЗИТ немаат приговори.

Страните се должни да осигурат дека доволен број од членовите од нивната држава зборуваат _____ јазик за да се овозможи ефикасна комуникација меѓу членовите.

„МОЖНОСТ“

„Членовите на ЗИТ сносат кривична и граѓанска одговорност за нивните дејства во согласност со законот на државата на чијашто територија делуваат.“

9. Општи услови на спогодбата

(Одредби за клучните елементи на заедничкиот истражен тим и услови под кои делува ЗИТ)

10. Посебни услови на спогодбата

(Одредби за посебните елементи на заедничкиот истражен тим и условите меѓу две посебни држави или сите држави кои учествуваат во ЗИТ – како на пример, одредби за спроведување посебни истражни дејства и размена и обработка на информациите стекнати на тој начин, пристап до информации, ракување со класифицирани информации, одредби за соработка со трети држави,...)

„МОЖНОСТ“

„Правосудните надлежни органи, како страни на спогодбата, водачите, како и членовите на ЗИТ имаат пристап до сите информации и докази собрани во текот на истрагите на ЗИТ и стекнати во текот на истрагата спроведена досега од страна на надлежните органи на државите кои учествуваат во ЗИТ.“

„На отстапените членови во рамките на заедничкиот истражен тим, под водство и присуство на надлежното службено лице овластено да спроведува истражни дејства во државата-домаќин, може да им се дозволи да учествуваат во истражните дејства во опсегот на применливиот закон на државата-домаќин, ако постои согласност од надлежните органи на страната која ги отстапила. Оттука, странските службени лица немаат овластувања да издаваат инструкции и мора да се осигури дека надлежно службено лице од државата-домаќин ќе може активно да учествува во поединечни мерки во секое време.“

„Сите информации и докази стекнати за или од страна на ЗИТ претставуваат дел од релевантното досие на предметот, сè додека според националниот закон, и под услов тоа да не биде во спротивност со применливиот закон во односната држава, тие не се класифицирани како доверливи и не се опфатени во друга изјава што го спречува тоа. До партнерите на ЗИТ се доставуваат само декласифицирани информации и докази.“

„Доколку се докаже дека е неопходно за една од страните на спогодбата да испрати барање за заемна правна помош до трета држава, тогаш таа страна бара дозвола од третата држава да ги сподели сите наоди и стекнати докази, како одговор на барањето, со другите страни на спогодбата.“

„Од членовите на ЗИТ може да биде побарано да дадат изјави како сведоци што ќе се користат во правните системи на страните. Се подразбира дека членовите на ЗИТ може да бидат повикани да дадат докази во јурисдикција на другите страни. Националните закони кои ја регулираат професионалната тајност на јавните службени лица остануваат да важат.“

„ПРЕДЛОЗИ“

(Со цел да се избегне спогодбата да стане „преоптоварена“, некои или сите од следниве точки може да се стават во оперативниот акциски план)

Следниве посебни договори може да се применат на оваа спогодба:

(Да се вметне, доколку е применливо. Целта на следниве подглави е да ги нагласи можните области кои треба посебно да се опишат)

10.1. Услови според кои отстапените членови во ЗИТ може да бидат исклучени кога се преземаат истражни дејства.

10.2. Посебни услови според кои отстапен член на ЗИТ може да побара од неговите национални надлежни органи за преземаат дејства на барање на тимот без поднесување писмо со барање.

10.3. Услови според кои отстапените членови може да споделат информации кои потекнуваат од органите кои ги отстапуваат.

10.4. Одредби во врска со доверливоста на оваа спогодба.

10.5. Услови според кои може да се даде помош во согласност со Конвенцијата и други договори.

11. Организациски мерки

11.1. Трошоци кои ги направил ЗИТ

„ПРЕДЛОЗИ“

„Страните на оваа спогодба ги преземаат потребните организациски мерки за да му овозможат на ЗИТ да ја извршува својата работа. Трошоците за истражните дејства ги плаќаат надлежните органи на државата каде што се спроведуваат истражните дејства. Трошокот за толкувачите го плаќа државата која побарала толкувач, независно од тоа каде толкува толкувачот. Патните трошоци и трошоците за сместување на службените лица кои

учествуваат во ЗИТ ги плаќа државата која ги отстапува. Нема посебен надоместок.“

„МОЖНОСТ“

- Одредби за осигурување на отстапените членови во ЗИТ;
- Одредби за преводот на, на пример, стекнатите документи на јазикот на другите членови во ЗИТ, како и на официјалниот јазик за комуникација (доколку е различен), бидејќи тоа може да сноси значајни (непотребни) расходи;
- Одредби за трошоците или приходот кои произлегуваат од одземените средства.

1.2. Канцеларии (доколку се користат заеднички канцеларии)

1.3. Возила (доколку се користат заеднички возила)

1.4. Службено оружје

„ПРЕДЛОЗИ“

„Службените лица од држава-учесничка во ЗИТ не смеат да го носат службеното оружје на територијата на друга држава која учествува во ЗИТ.“

1.5. Печат (одредби во врска со медиумите, особено потребата за претходна консултација пред изјавите за медиумите и официјалните информативни известувања).

1.6. Посебни правила за заштита на податоци

12. Учесници во ЗИТ

Одредбите за учесниците во ЗИТ се уредуваат во соодветен прилог на оваа спогодба.

(Учесници на организации како ЕВРОПРАВДА, ЕВРОПОЛ, ЕУЛЕКС, итн.)

13. Користење на информации и докази стекнати врз основа на ЗИТ:

Информациите и доказите законски стекнати во опсегот на ЗИТ може да се користат за следниве цели:

(список постапки и цели за кои можат да се користат информациите стекнати преку ЗИТ)

„ПРЕДЛОЗИ“

- за целите за кои ЗИТ бил формиран;
- за откривање, истрага и гонење на други кривични дела, со претходно одобрение на државата учесничка каде што биле стекнати информациите. Ова одобрение може да се одбие само во случаите кога користењето на тие информации би имало негативно влијание врз кривична истрага во засегнатата држава учесничка или во случаи кога таа држава би можела да одбие да пружи помош,
- да спречи постоечки и сериозен ризик по јавната безбедност и, без оглед на претходната точка, ако потоа ќе биде поведена кривична истрага;
- за други цели, доколку за тоа се договориле државите кои го формирале ЗИТ;
- оваа спогодба не отстапува од постоечките обврски во националниот закон страните да преземат дејства (одземање, контролирана испорака) по детални информации примени од таа страна за локацијата на нелегалните супстанции.

„МОЖНОСТ“

(Страните му доверуваат на водачот или на член на ЗИТ советодавна задача при стекнувањето докази. Неговата/нејзината улога вклучува давање насоки на членовите на ЗИТ за аспекти и постапки кои треба да се земат предвид при земањето докази. Лицето/лицата кои ја спроведуваат оваа функција треба да бидат наведени тука. Страните може да се информираат меѓу себе за сведочењата на членовите на ЗИТ.)

14. Измени и дополнувања на спогодбата

Измените и дополнувањата на оваа спогодба, го вклучуваат, но не се ограничуваат на следново:

- (а) воведување нови членови во ЗИТ;

(б) промени во целта предвидена во член 2 од оваа спогодба;

(в) измени и дополнувања на постоечките членови,

и треба да бидат во формата предвидена со овој модел на спогодба, потпишани од страните и приложени со оригиналната верзија на спогодбата.

15. Внатрешна евалуација

Најмалку на секои шест месеци, водачите на ЗИТ го оценуваат постигнатиот напредок во однос на општата цел на ЗИТ, при што се утврдуваат и решаваат евентуалните идентификувани проблеми.

Откако делувањето на ЗИТ ќе заврши, страните можат, доколку е соодветно, да организираат средба за оценување на успешноста на ЗИТ.

ЗИТ може да изготви извештај за работењето, што може да покаже како оперативниот акциски план бил спроведен и кои резултатите биле постигнати.

Оваа спогодба е потпишана во _____ примероци.

Место на потпишување, датум

Потписи од сите страни.